

Eugenius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Oberto Cremonensi episcopo, eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Ad hoc sancti Patres diversos in Ecclesia Dei esse gradus et ordines voluerunt, ut dum inferiores suis superioribus obedientiam et reverentiam exhiberent, una fieret ex diversitate connexio, et recte officiorum gereretur administratio singulorum. Hoc nimirum intuitu, venerabilis frater Oberte episcopo, tuis iustis postulationibus clementer annuimus; et ne Cremonensis Ecclesia sua defraudetur iustitia, auctoritate nostri officii volumus providere. Dum Cremonae cum fratribus nostris essemus, querelam in nostra praesentia edidisti, quod quaedam Cremonenses Ecclesiae, quae tui episcopatus iuris existunt, nequaquam debitam tibi reverentiam exhiberent. Quia vero singulis Ecclesiis suam volumus iustitiam observare, decernimus, ut Cremonenses Ecclesiae, quae parochiali iure ad te pertinere noscuntur, et pars clericorum Ecclesiae Sanctae Mariae, quae tibi eodem iure debet esse subiecta, tibi tuisque successoribus subiectae de caetero et obediens existant, et tamquam propriis pastoribus, et animarum suarum episcopis debitam reverentiam et honorem exhibeant; prohibentes, ut nullus clericus per laicos in eisdem recipiatur Ecclesiis: nullus praepositus absque consilio et assensu Cremonensis episcopi, vel Ecclesiae, si episcopus defuerit, statuatur. Adicimus quoque, ut Cremonensis episcopus tamquam proprius pastor in praefatis Ecclesiis recipiatur, et honoretur; eique a clericis et laicis eiusdem loci debita reverentia et obsequium tam in spiritualibus quam in temporalibus deferatur. Si autem Cremonensis episcopus, vel Ecclesia excommunicationis aut interdicti sententiam canonice in aliquem suorum parochianorum protulerit, tam ab his, qui ad Placentinum, quam ab his, qui ad Cremonensem epi-

scopatam pertinent, observetur. Si quis autem, huius nostri decreti paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, clericus dignitatis et officii sui periculum patiatur, laicus vero ecclesiastica communione privetur.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus.

Datum Cremae, per manus Guidonis S. R. E. diac. card. et cancellarii, non. iulii, indictione XI, incarnat. dom. anno MCXLVIII, pontificatus vero domini Eugenii III Papae anno IV.

Dat. die 7 iulii anno Domini 1148, pontif. anno IV.

XXVIII.

Confirmatio bonorum abbatae de Tolla Placentinae dioec., cui nonnulla conceduntur privilegia (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub Sedis Apostolicae protectione suscipiens Pontifex, eidem bona omnia confirmat. — Abbatis electionem monachis concedit: — Quos Mediolanensi archiepiscopo in spiritualibus subiecit. — Clausulae.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Alberto abbati de Tolla, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Quoniam sine verae cultu religionis nec charitatis unitas potest subsistere, nec Deo gratum exhibere (2) servitium, expedit apostolicae auctoritati religiosas personas diligere, et religiosa loca, in quibus existunt, Sedis Apostolicae munimine confovere. Ideoque, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et monasterium de Tolla, in quo divino estis obsequio mancipati, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut quaecumque bona,

(1) Ex archiv. monasterii S. Sixti edidit Campi, Hist. Placentin. (2) Forte legendum exhiberi. (n.t.)

Clausulae confirmatoriae decreti huius

Eugenii PP. subscriptio

Exordium.

Monasterium sub Sedis Apostolicae protectione suscipiens Pontifex eidem bona omnia confirmat

quascumque possessiones impraesentiarum iuste et rationabiliter possidet, aut in futurum concessione Pontificum, liberalitate regum vel principum, oblatione fidelium, seu etiam aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: locum ipsum, in quo praefatum monasterium situm est, cum parochia et omnibus pertinentiis suis; quicquid habetis apud castrum Arquatum, et ecclesiam de Mistrano cum parochia et omnibus pertinentiis suis, castellum de Lavernasco cum ecclesia ipsius loci, et parochia et caeteris pertinentiis suis: castellum Novum cum ecclesia eiusdem loci et parochia, et omnibus pertinentiis suis: castellum de Spelunca, et ecclesiam ipsius loci, cum parochia et omnibus pertinentiis suis: castellum de Molfaxi cum ecclesiis eiusdem loci, et parochiis, et aliis pertinentiis suis: locum Rugarli cum ecclesia ipsius loci et parochia et omnibus pertinentiis suis: quicquid habetis apud Regianum cum omnibus pertinentiis suis: ecclesiam Sancti Dalmatii de Placentia cum parochia et caeteris ad ipsam pertinentibus. Obeunte autem, te, nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia praepotatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, de suo, si potuerit idoneus inveniri, collegio secundum Dei timorem et beati Benedicti regulam praeviderint eligendum. Chrisma, Oleum sanctum, consecrationes altarium seu basilicarum, ordinationes clericorum vestrorum, qui ad sacros ordines fuerint promovendi, a Mediolanensi archiepiscopo gratis, absque pravitate aliqua vobis praecipimus exhiberi. Sepulturam ipsius monasterii, et omnium eius ecclesiarum, liberam esse concedimus, ut eorum devotioni, et extremae voluntati, qui se illic sepelire deliberaverint, nisi forte excommunicati vel

interdicti sint, nullus obsistat: salva tamen iustitia ipsarum Ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur. Decernimus ergo, ut nullus omnino hominum de his, quae a nostris praecessoribus, vel Italici regni regibus concessa sunt, nullo modo qualibet occasione, vel aliquis scriptionis titulo, in rebus vel in ipsius loci libertate aliquid possit auferre vel minuere: interdicentes per sanctae Romanae Sedis auctoritatem episcopis Placentinae et Parmensis Ecclesiae, in quarum dioecesi ipsum monasterium, vel res ipsae videntur consistere, aliisque omnibus, tam vicinis quam procul constitutis, ut nullatenus aliquid quasi proprio iure praesumant accipere, neque ius baptizandi parochianos suos, quos apparet in privilegiati instrumento in ipso monasterio olim esse concessum; vel decimas, quas ante possedistis, sibi vindicent. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire attentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem Ecclesiae iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Ego Ubaldu presb. card. tit. Sanctae Praxedis subscripsi.

Ego Ubaldu presb. card. tit. Ss. Ioannis et Pauli ss.

Ego Aribertus presb. card. tit. S. Anastasiae subscripsi.

Ego Hugo presb. cardinalis tituli in Lucina subscripsi.

Decretum immunitatis ab omni molestia et servitute.

Clausulae.

Abbatia electionem monachis concedit

Quos Mediolanensi archiepiscopo in spiritualibus subiecit

Facti series et decretum.

Ecclesia in Cremonensi dioecesi postius episcopo subiecta fore decernit.

Alia quoque et tribuit privilegia.

Ego Iordanus presb. card. tit. S. Susannae subscripsi.

Ego Otto diac. card. S. Georgii ad Velum Aureum ss.

Ego Octavianus diaconus S. Nicolai in Carcere Tulliano subscripsi.

Datum Cremonae per manum Guidonis sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis et cancellarii, non. iulii, indictione XI, incarnationis dominicae anno MCXLVIII, pontificatus domni Eugenii III Papae anno IV.

Dat. die 7 iulii anno Domini 1148, pontif. anno IV.

XXIX.

Decretum, ut capellani promittant obedientiam rectoribus titulorum sive Ecclesiarum et de Arnaldo tamquam schismatico devitando (1).

SUMMARIUM

Aliquos capellanos errorem Arnaldi sequi narrat Pontifex. — Arnaldum ab omnibus tamquam schismaticum devitari mandat. — Poenae contra inobedientes.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, universo clero Romano.

Fallax et invidus humani generis inimicus per Arnaldum schismaticum, quasi per membrum proprium hoc effecit, ut quidam capellani unitatem Ecclesiae, quae sectionem non patitur, quantum in eis est dividentes, ipsius Arnaldi sequantur errorem: et cardinalibus, atque archipresbyteris suis obedientiam et reverentiam promittere, et exhibere debitam contradicant. Ne igitur vires dare praefatis schismaticis pravis actionibus per silentium de caetero videamur, per presentia vobis scripta mandamus, atque praecipimus, quatenus praefatum Arnaldum tamquam schismaticum modis omnibus devitetis. Quod si aliqui clerici, Dei et sanctae Ecclesiae contemptores, eius er-

(1) Ex Concil., tom. XII, col. 1578.

rorem post praesentium acceptionem sequi praesumpserint, scire vos volumus, quia tam officio quam beneficio ecclesiasticis reddemus eos penitus alienos.

Datum Brixiae idibus iulii.

Dat. die 15 iulii 1148.

XXX.

Monasterio Ss. Salvatoris et Iuliae martyris Brixien. dioecesis ordinis Cassinen. bona omnia confirmantur, omnimodaque exemptio, aliaque conceduntur privilegia (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub Sedis Apostolicae tutela de more suscipit Pontifex. — Eidem bona omnia a regina Ansa, aliisque concessa, confirmat. — Ab episcoporum iurisdictione eximens, nec missarum solemniam inibi absque abbatissae consensu celebrari permittit. — Abbatissae electionem ad moniales tantummodo spectare decernit. — Eidem abbatissae confirmat ius ecclesias et castella construendi, et mercatum in his indicendi. — A quacunque iurisdictione, iudiciaria potestate, angaria et onere monasterium exemptum declarat. — Decimas bonorum condonat, et facultatem iudicandi in proprios homines et colonos. — Sacra mysteria et ministeria a quocumque episcopo recipiendi tribuit facultatem. — Solitae conclusiones. — Eugenii PP. et S. R. E. cardinalium subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, in Christo filiae Richeldae abbatissae monasterii Salvatoris nostri et Sanctae Iuliae virginis et martyris, quod Novum dicitur, in civitate Brixia situm, eiusque sororibus, tam praesentibus quam futuris, in perpetuum.

Cum omnibus ecclesiasticis personis debitores, ex iniuncto nobis a Deo apostolatus officio, existamus; illis tamen nos convenit propensioris charitatis studio imminere, quas in verae religionis cultu

(1) Ex archiv. monasterii huius edidit Margarin., loc. cit., num. CLXX.

Monasterium sub Sedis Apostolicae tutela de more suscipit Pontifex;

Eidem bona omnia a regina Ansa, aliisque concessa confirmat.

omnipotentis Domino militare cognoscimus, et in Ecclesiis, quae beati Petri iuris sunt, assidue commorantur. Ideoque, dilecta in Domino filia Richeldis abbatissa, tuis rationabilibus postulationibus benignitate debita praebentes assensum, Beate Iuliae virginis ac martyris monasterium, cuius utique cura tibi, largiente Domino, commissa est, quod videlicet infra civitatem Brixensem a nobilis memoriae Ansa regina constat esse constructum, Apostolicae Sedis privilegio communimus, et sub B. Petri et nostra protectione suscipimus; statuentes, ut quaecumque praedia, quascumque possessiones, quaecumque bona ex munificentia praefatae reginae, seu etiam ex largitione illustis memoriae imperatorum, qui post eam regni gubernacula susceperunt, vel ab aliis fidelibus collata, idem monasterium impresentiarum iuste et legitime possidet, aut in futurum concessione Pontificum, liberalitate regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, poterit adipisci, firma tibi tuisque sororibus, et his, quae vobis in eadem religione successerint, et illibata permaneant; in quibus haec propriis diximus exprimenda vocabulis: Sermionem scilicet cum duabus ecclesiis, Domini videlicet nostri Salvatoris et Sancti Viti martyris, Cervanicam cum ecclesia Sanctae Iuliae martyris, Nubulariam cum ecclesia Sancti Laurentii, Berciagum cum duabus ecclesiis Sancti Zenonis et Sancti Stephani, Magonem Vicum cum ecclesia Sancti Alexandri, Thimolinam cum ecclesia Sanctae Iuliae, Barbadam cum ecclesia Sanctae Mariae, Alfianum cum ecclesia Sanctae Iuliae, Montecellum cum ecclesia Sanctae Mariae, Vovum cum ecclesia Sancti Petri et S. Laurentii, Calvatone cum ecclesiis Sanctae Mariae et Sanctae Iuliae, Genu-dolariam cum ecclesia Sancti Michaelis, Ciconariam cum ecclesia Sanctae Mariae, Botenagum cum ecclesia Sancti Martini confessoris, Miliarinam cum ecclesia Sanctae Iuliae, et Sermidam. Praeterea quas-

cumque alias curtes, villas, castella, ecclesias, et omnia ad idem monasterium pertinentia, vobis nihilominus confirmamus. Praesenti quoque decreto sancimus, ut praedictum monasterium Apostolicae Sedis protectione, et regia defensione muneratum, sub nullius unquam alterius potestate vel iurisdictionibus redigatur: adeo ut quisquam sacerdotum, nisi ab ipsius loci abbatissa fuerit invitatus, nec missarum solemniam ibi celebrare praesumat. Nulli ergo omnino hominum fas sit, praenominatum coenobium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, ancillarum Christi, pro quarum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci abbatissa, vel aliqua illarum, quae tibi in eodem regimine successerint, nulla ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia praeponatur, nisi quam sorores communi consensu, vel sororum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam providerint eligendam. Porro Sancti Petri in Solato ecclesiam vobis similiter confirmamus, et capellam Sanctae Iuliae de Pradellis. Sane ipsius loci abbatissae licentiam indulgemus, ecclesias ad honorem Dei construere, et libertatem ab imperatoribus et regibus monasterio praefato concessam, tam in mercatis constituendis, quam in castellis in terris ipsius monasterii, ubicumque voluerit, pro utilitate eiusdem monasterii aedificandis, pariter roboramus. Nullus etiam episcopus, dux, marchio, comes, vicecomes, seu aliqua magna parvaque persona ullum districtum in aliquibus locis ipsius monasterii tenere, vel iudicare, aut aliquod placitum, absque licentia abbatissae habere praesumat, aut res ipsius spirituales, aut saeculares quovis modo alienare, vel molestiam eis inferre, aut fodrum, vel mansiaticum, seu ripaticum, aut

Ab episcoporum iurisdictione eximens, nec missarum solemniam inibi absque abbatissae consensu celebrari permittit.

Abbatissae electionem ad moniales tantummodo spectare decernit.

Eidem abbatissae confirmat ius ecclesiarum et castella construendi, et mercatum in his indicendi.

A quacunque iurisdictione, iudiciaria potestate, angaria et onere monasterium exemptum declarat.

Decimas bonorum condonat, et facultatem indicandi in propriis hominibus et colonis.

Sacra mysteria et ministeria a quocumque episcopo recipiendi tribuit facultatem.

Solitas conclusiones.

Eugenii PP.

et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

paratas (1), sive aliquas audeant functiones exigere. Decimas novarum praeterea, et fructuum laborum vestrorum, quos propriis excolitis sumptibus, et districtum servorum et liberorum ad vestrum coenobium pertinentium, vobis habenda firmamus. Chrisma vero, Oleum sanctum, consecrationes altarium, sive basilicarum, ordinationes abbatissae, vel monacharum seu clericorum vestrorum, qui ad sacros fuerint ordines promovendi, seu quicquid ad sacrum ministerium pertinet, a quibuscumque malueritis catholicis suscipietis episcopis; qui nimirum absque pravitate, et reprehensione aliqua ea vobis concedant, quae admodum a praedecessoribus nostris felicitis memoriae Paulo, Calixto, Innocentio Romanis Pontificibus, vestro monasterio pro fragilitate foeminei sexus constat esse concessum. Confirmamus etiam vobis portum Placentinum et ripaticum eius. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Ego EUGENIUS cath. Eccl. episcopus ss.

Ego Ubaldus pr. card. tit. S. Praxedis ss.

Ego Ubaldus presb. card. tit. Ss. Ioannis et Pauli ss.

(1) Parata, crebro sumitur pro expensis quae in episcoporum susceptionibus a presbyteris ecclesiarum ruralium fiebant, quae postea in praestationes pecuniarias abierunt; hic paratae pro pecuniariis praestationibus sumuntur, quae etiam per voces mansuetum, rpatum, etc. indicantur, tituli tantum specie immutata. (A. T.)

Ego Aribertus presb. card. tit. S. Anastasiae ss.

Ego Iulius presb. cardinalis tituli Sancti Marcelli ss.

Ego Bernardus presb. cardinalis tituli S. Clementis ss.

Ego Otto diaconus card. tit. S. Georgii ad Velum Aureum ss.

Ego Octavianus diac. card. tit. S. Nicolai in Carcere Tulliano ss.

Ego Ioannes Paparo diac. card. tituli Sancti Hadriani ss.

Ego Gregorius diac. cardinalis tituli Sancti Angeli ss.

Ego Guido diaconus card. tit. S. Mariae in Porticu ss.

Ego Iacintus diac. card. Sanctae Mariae in Cosmedin ss.

Datum Brixiae, per manum Guidonis sanctae Romanae Ecclesiae diac. card. et cancell., vi idus septembris, indictione xi, incarnationis dominicae anno MCXLVIII, pontificatus vero domini Eugenii PP. III anno iv.

Dat. die 8 septembris anno Domini 1148, pontif. anno iv.

XXXI.

Decretum, ut imposterum Placentini episcopi ab archiepiscopo Ravennate consecrationem accipiant (1).

SUMMARIUM

Abbas de Columba in episcopum Placentinum electus. — Electionis eius confirmatio petitur. — Electionem praedictam firmat Pontifex, salvo iure Ravennatis Ecclesiae. — Placentinum electum a Ravennate archiepiscopo consecrari debere decernit. — Clausulae consuetae. — Eugenii PP. subscriptio.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Moysi Ravennati archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Dilecti filii nostri Placentini canonici, obeunte venerabili fratre nostro Arduino bonae memoriae episcopo, dilectum alium nostrum Ioannem abbatem de Columba in patrem sibi et episcopum elegerunt:

(1) Ex Concil., tom. xii, col. 1614.

Abbas de Columba in episcopum Placentinum electus

Electionis eius confirmatio petitur.

Electionem praedictam firmat Pontifex, salvo iure Ravennatis Ecclesiae.

et, ut ipsa electio firmitatem auctoritatis nostrae munimine sortiretur, cum essemus Altissiodori, per nuncios suos humiliter postularunt. Nos vero Ravennati Ecclesiae tamquam speciali filiae nostrae suam iustitiam conservare volentes, eorum petitiones tunc non duximus admitendas. Postmodum vero iidem filii nostri apud Treverim nostro se conspectui praesentantes idipsum a nobis instantius petierunt, asserentes possessiones episcopatus, et bona, nisi firmaretur electio, devastari nimium et consumi; et nullam esse personam, quae tibi super hoc, et Ravennati Ecclesiae responderet, cum multas rationes dicerent se habere, pro quibus Placentini electi a Ravennate archiepiscopo consecrationem accipere non debebant. Nos itaque necessitatibus Placentinae Ecclesiae paternae charitatis debito prospicere cupientes, electionem ipsam in omnibus, salvo iure Ravennatis Ecclesiae, confirmavimus; et ipsi Placentinae Ecclesiae per apostolica scripta mandavimus, ut proxime praeterita Sancti Lucae festivitate nostro se conspectui praesentaret, tibi respondere, et quae iustitia dictaret, exequi praeparati. Cum autem apud Papiam pervenimus, praesentibus, dilecto filio nostro electo, et clericis Placentinis, tu, frater archiepiscope, humiliter postulasti, ut instrumenta et rationes Ravennatis Ecclesiae attentius audiremus, et ipsis canonicum finem imponeremus. Nos vero usque ad terminum utrique parti praefixum audire distulimus, et tam tibi quam alteri parti dedimus in mandatis, ut memorato termino, omni oppositione seposita, ad nostram praesentiam veniretis. Cum igitur praefixo termino idem electus per se aut per responsales, qui sufficienter rationem ostenderent, ad nostram venire praesentiam contempsisset, privilegiis praedecessorum nostrorum felicitis memoriae Gelasii, Callisti, Honorii et Innocentii Romanorum Pontificum, et scriptis eorum et nostris diligenter inspectis, in quibus con-

tinebantur praecepta, ut memoratus frater noster bonae memoriae Arduinus Ravennati archiepiscopo tamquam metropolitano suo humiliter obediret, communicato fratrum nostrorum consilio, indicavimus, ut Placentinus electus, et illi, qui ei succedent, a te, frater archiepiscope, et a successoribus tuis, tamquam a suis metropolitans, consecrationem sine contradictione suscipiant; et eis de caetero subiectionem, obedientiam et reverentiam tamquam proprio metropolitano absque molestia difficultatis exhibeant: salva in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate. Si quis autem, huius nostrae definitionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, etc.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Datum Pisis per manum Guidonis diac. card. et cancellarii, iv idus novembris, indictione xii, incarnationis dom. anno MCXLVIII, pontificatus vero domini Eugenii Papae III anno iv.

Dat. die 10 novembris anno Domini 1148, pontif. anno iv.

XXXII.

Privilegium confirmationis bonorum omnium monasterii Althensis, seu Althae inferioris, Salisburgen. diocesis (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterio bona omnia confirmantur. — Decretum immunitatis. — Clausulae.

(1) Ex Hundii Metrop. Salisburg. tom. ii.

Placentinum electum a Ravennate archiepiscopo consecrari debere decernit.

Clausulae consuetae.

Eugenii PP. subscriptio.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Conrado abbati monasterii Sancti Mauricii Altahensis, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris, monasticam vitam professis, in perpetuum.

Exordium

Monasterio bona omnia conservantur.

Quotiens illud a nobis petitur, quod rationi et honestati convenire dignoscitur, animo nos decet libenti concedere, et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus elementer annuimus, et praefatum monasterium, in quo divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti patrocinio communimus; statuentes, ut qualescumque possessiones, quaecumque bona impraesentiarum iuste et canonice possidetis, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poteritis adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: ecclesias videlicet de Zaia, de Abbatisdorff, de Grie, de Chunezen, de Cassen, de Mynchendorff, de Iserhoven, de Puchoven, Wialtorf, de Erlbac, de Sinichingen, de Munterte, de Ingoltestat, de Otelingen, de Wilbac, de Peringen, de Usterlingen, de Peirbach, de Metmenhusen, de Ibach, de Suarza, de Pfolingen, de Palkingen, de Rorbach, de Urbac, de Loting, de Tundorf, de Aicha, de Winchilgen, de Regen, de monte S. Godheardi, de Naszelbach, de Heidofingen, de Cella, montem Sanctae Mariae de Scolunge, Runichenae, Tagmanpach, Winchingen, Hohenoe, Aespach cum vineis et portu, vineas de Spizze, Scongerinen, Oteneshaim, Gerlochesperch, Willensingen, Manendorf, Hofdorf, Rauvenstetten, Ranthingen, Casebalchesteinden, Kadingen, Adelboldingen, Asingen, Iallingen, Teuvelspaerch, quidquid iuris habetis in Halla. Praeterea quaecumque bona tam

in decimis quam in familiis iuste et canonice possidetis, vobis nihilominus confirmamus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet molestiis fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate, et dioecesanorum episcoporum canonica reverentia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam venire tentaverit, secundo tertiove commonita si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Decretum immunitatis.

Clausulae.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Ego Otto diac. card. S. Georgii ad Velum Aureum ss.

Ego Octavianus diac. card. S. Nicolai in Carcere Tulliano ss.

Ego Gregorius diaconus cardinalis S. Angeli ss.

Ego Iacintus diaconus cardinalis Sanctae Mariae in Cosmedin ss.

Datum Remis per manum Guidonis sanctae Romanae Ecclesiae card. et cancellarii, III kal. aprilis, indict. XII, incarn. dominicae anno MCXLIX, pontificatus vero domni Eugenii PP. III anno v.

Dat. die 30 martii anno Domini 1149, pontif. anno v.

XXXIII.

Omnia bona et iura Lunensis Ecclesiae sub B. Petri et sua protectione suscipit Eugenius PP. III (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Confirmatio bonorum et iurium Ecclesiae huius. — Decretum omnimodae immunitatis a cuiuscumque personae molestia. — Solitae clausulae. — Eugenii PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, ven. fr. Gotifredo Lunensi episcopo, eiusque successoribus canonice instituendis, in perpetuum.

Exordium.

Confirmatio bonorum et iurium Ecclesiae huius.

In eminenti Sedis Apostolicae specula, disponente Domino, constituti, ex iniuncto nobis apostolatus officio fratres nostros episcopos debemus diligere, et Ecclesiis sibi a Deo commissis suam iustitiam conservare. Eapropter, ven. frater noster in Christo Gotifrede episcopo, tuis iustis postulationibus debita benignitate gratum impertientes assensum, B. Dei Genetricis semperque Virginis Mariae ecclesiam de Luna, cui Deo authore praesse dignosceris, sub B. Petri nostraque protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus, statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona, eadem Ecclesia impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis nominibus duximus exprimenda: plebem S. Stephani de Unsilia cum capella de Vallechchia, et aliis capellis suis, plebem S. Viti de castello Agnulfii, plebem de Massa, plebem de S. Vitale, plebem S. Laurentii de monte Libero, plebem de Carraria, plebem S. Mariae de Sarzana, plebem S. Andreae de Sarzana, plebem S. Stephani de Cerreto, plebem de S. Venerio, ple-

(1) Ex mss. Cod. Pennoti edidit Ughell., Ital. Sac., tom. 1, ubi de Lunensibus episcopis.

bem de S. Vectiano, plebem de Marnasco, plebem S. Petri de Portu Veneris, plebem de Ceula, plebem de Rubiano, plebem de Cornia, plebem de Pignone, plebem S. Andreae de Castello, plebem de Bollano, plebem S. Petri de Castello, plebem S. Laurentii, plebem de Oflano, plebem S. Cipriani de Capite Pontis, plebem de Viano, plebem de Soleria, plebem S. Pauli, capellaniam S. Mariae de Pugnano, ecclesiam S. Margaritae de castro Verucula, ecclesiam S. Michaelis de Saxo Albo, plebem de S. Crispiano, plebem de Venelia, plebem de Bagnione, plebem de Vico, plebem de Tarano, plebem S. Cassiani de Verteola, plebem de Vigniola cum omnibus capellis suis, quas iuste et canonice possidetis. Decernimus vero, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, aut ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva Sedis Apostolicae auctoritate. Si qua igitur etc. Amen, amen, amen.

Decretum omnimodae immunitatis a cuiuscumque personae molestia.

Solitae clausulae.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus. Eugenii PP.

Conradus Sabinus episcopus.

Otto diaconus cardinalis Sancti Georgii ad Velum Aureum.

et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Gregorius diaconus cardinalis Sancti Angeli.

Octavianus diaconus cardinalis Sancti Nicolai in Carcere Tulliano.

Ioannes diaconus card. Sanctae Mariae Novae.

Ubaldu presbyter cardinalis tit. Ss. Io. et Pauli.

Guido diaconus card. S. Laurentii in Damaso.

Iulius presb. card. S. Marcelli.

Datum Pisis per manum Guidonis S. R. E. diaconi card. et cancellarii, III idus novem. ind. XII, incarnationis dom. anno

MCXLIX, pontif. vero D. Eugenii Papae III anno v.

Dat. die 11 novembris anno Domini 1149, pontif. anno v.

XXXIV.

Privilegium confirmationis bonorum omnium et iurium ad monasterium SS. Trinitatis, et Michaelis Archangeli de Mileto Militen. diocesis pertinentium (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium Melitense a Rogerio comite constructum. — Confirmatis Summ. Pontificum diplomatibus, sub protectione Sedis Apost. suscipitur; — Ad data confirmatione bonorum omnium ad ipsum pertinentium. — Unicuique sepulturam ibi sibi eligendi conceditur facultas; — Missas autem, stationesque publicas celebrandi praeter abbatis consensum nemini; — Abbati vero quemlibet vocandi episcopum ad sacramenta administranda; — Sed ipse abbas a solis monachis eligendus, et a Summo Pontifice consecrandus; — Ipsum denique monasterium ab omni saeculari potestate liberum declaratur; — Nec non ab omni cuiuscumque personae molestia, vi etc. — Reservato tantummodo annuo censu Rom. Pontificibus persolvendo. — Solitae conclusiones. — Eugenii PP. et S. R. Eccl. subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Roberto abbati Militen. monasterii, quod in honore SS. Trinitatis, et B. Michaelis Archangeli aedificatum est, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Exordium.

Cum omnibus ecclesiasticis personis debitores ex iniuncto nobis a Deo apostolatus officio existamus, illis tamen locis atque personis, quae specialius ad Apostolicam Sedem spectare, atque ad Romani Pontificis ordinationem pertinere

(1) A V. cl. Felice Contelorio transcript. editit Ughell., Ital. Sac., tom. 1, ubi de Militen. Eccl.

noscuntur, propensiori nos convenit charitatis studio imminere, et eorum iustis (1) clementer annuere. Eapropter, dilecte in Domino fili, rationabilibus tuis postulationibus benignius impertientes assensum, praefatum monasterium, quod ab illustris memoriae Rogerio comite a fundamentis est instructum, et per manum felicitis record. D. Urbani praedecessoris nostri Papae II B. Petro, eiusque S. R. Ecclesiae in ius perpetuum, et tutelam oblatum esse dignoscitur, ad exemplar praedecessorum nostrorum sa. me. Paschalis, et Innocentii Romanorum Pontificum sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuantes ut quascumque possessiones, quaecumque bona, eadem Ecclesia impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus, et illibata permaneant. In quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: in territorio Militen. villam Sancti Gregorii, et ibidem ecclesiam Sancti Nicolai, ecclesiam Sancti Gregorii de Briatico, Sancti Ioannis de Reyachio, Sanctae Mariae de Medina, Sanctae Mariae et Sancti Clementis de Arena, Sanctae Mariae de Stilo, Sancti Ioannis et Sancti Nicolai de Garentia: in civitate Giratio tres ecclesias, monasterium Sancti Nicodemi de Patera, ecclesiam Sancti Nicolai de Falla cum pertinentiis suis, ecclesiam S. Mariae de Demontorium cum pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Petri iuxta Bibonam, quam tenuit Romeus: apud Castellum Vetus ecclesiam Sancti Nicolai de Caconit, ecclesiam Sancti Ioannis et Sanctae Mariae de Melicano: in civitate Squellacio ecclesiam Sancti Martini, Sancti Nicolai de Prato: in pertinentia Agnelli ecclesiam S. Philippi, Sanctae Mariae de Ponticella, S. Laurentii et S. Ippolyti: in territorio

Monasterium Melitense a Rogerio comite constructum.

Confirmatis Summ. Pontificum diplomatibus, sub protectione Sedis Apostolicae suscipitur.

Addita confirmatione bonorum omnium ad ipsum pertinentium.

Alunantiae, ecclesiam Sancti Angeli de Stricto, S. Barbarae, et S. Pessi: in territorio Fluminis Frigidi ecclesiam S. Nicolai de Turiano, et ecclesiam S. Philippi: apud montem Altum ecclesiam S. Cassiani, S. Nicolai de Mave de Trahea; iuxta Maurum Gurgitem ecclesiam Sancti Georgii et Nicolai de Regina: in Sicilia ecclesiam S. Ioannis, S. Georgii de Moach, S. Ioannis de Calatiniseth, S. Barbarae de Calatebutor, S. Nicolai de Caca, S. Ioannis de Roccha Maris, Sanctorum Cosmae et Damiani de Chetaludio cum pertinentiis suis, ecclesiam Sanctae Anastasiae de Grateriis, Sanctum Innocentium de Mistreto, et S. Stephani, S. Basili de Naso, S. Nicolai de Brutana, S. Angeli, S. Georgii, S. Mariae de Murra... et S. Pessi de Melasio, et partem oppidi quod Mestianum dicitur, quota a supradicto comite praefato monasterio SS. Trinitatis et S. Angeli oblata cognoscitur: cuius anima Rogerii comitis in pace requiescat. Porro sepulturam eiusdem loci omnino liberam esse sancimus, ut eorum, qui se illic deliberaverint sepeliri, devotioni, et extremae voluntati, nisi forte excommunicati vel interdicti sint, nullus obsistat. Missas autem seu stationes publicas in eodem loco praeter abbatis, et fratrum voluntatem fieri prohibemus, ne in servorum Dei recessibus popularibus occasio praebeatur ulla conventibus. Sane laborum vestrorum quos propriis manibus, aut sumptibus colitis, nullus a vobis decimas praesumat exigere. Chrisma, Oleum sanctum, consecrationes altarium seu basilicarum, ordinationes monachorum vel clericorum, qui ad sacros ordines fuerint promovendi, a quocumque malueritis catholico recipietis episcopo. Adicimus etiam ut nulli episcoporum facultas sit, absque licentia Romani Pontificis locum vestrum, vel monachos seu clericos inibi commorantes interdictioni vel excommunicationi subicere, aut aliquam potestatem vel molestiam exercere. Obeunte vero te nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet

successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia vel violentia praeponatur, nisi quem fratres cum omni consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam elegerint, ab Apostolicae Sedis Pontifice consecrandum. Hoc quoque praesenti capitulo subiungimus, ut idem monasterium, eiusque possessiones, et monachi, ab omni saeculari servitii sint infestatione securi; omnique gravamine mundanae oppressionis remoti, in S. religionis observantia seduli maneant, et quieti; nec ulli alii, nisi Romanae et Apostolicae Sedis, cuius iuris sunt, aliqua teneantur occasione subiecti. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva Sedis Apostolicae auctoritate. Ad indicium vero perceptae huius a Romana Ecclesia libertatis unam auri unciam nobis nostrisque successoribus annis singulis persolvetis. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi praesumptionem suam satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem Ecclesiae iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus subscripsi.

Sed ipse abbas a solis monachis eligendus, et a Summo Pontifice consecrandus.

Ipsum denique monasterium ab omni saeculari potestate liberum declaratur;

Nec non ab omni cuiuscumque personae molestia, vi etc.

Reservato tantummodo annuo censu Rom. Pontificibus persolvendo.

Solitae conclusiones.

Eugenii PP.

(1) Supple. votis. (n. r.)

et S. R. Eccl.
cardinalium
subscriptiones.

Ego Nicolaus Albanus episcopus ss.
Ego Ubaldus presbyter cardinalis tit.
Sanctae Praxedis ss.

Ego Nicolaus presbyter cardinalis tit.
Sancti Ciriaci ss.

Ego Iordanus presbyter cardinalis tit.
S. Susannae subscripsi.

Ego Octavianus diac. card. S. Nicolai
in Carcere Tulliano subscr.

Ego Gregorius diaconus cardinalis S.
Angeli subscripsi.

Ego Astaldus diaconus cardinalis S.
Eustachii subscripsi.

Ego Iacintus diaconus cardinalis San-
ctae Mariae subscr.

Ego Ioannes diaconus cardinalis Ss.
Sergii et Bacchi subsc.

Datum Ferentini per manum Bosonis
sanctae Romanae Ecclesiae scriptoris, vi
kal. martii, indict. xiii, incarnat. dom.
anno MCL, pontificatus vero dom. Eugenii
Papae anno v.

Dat. die 24 februarii anno Domini 1150,
pontif. anno v.

XXXV.

*Confirmatio bonorum omnium, donatio-
num et exemptionum monasterii Te-
gernseensis, quod ordinario episcopo
subiectum in spiritualibus declaratur (1).*

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium ab Adalberto et
Occario Boiariae comitibus constructum,
et imperialibus privilegiis munitum, sub
Sedis Apost. recipitur tutela. — Confir-
mantur bona omnia ad illud pertinentia.
— Exemptiones omnes eidem a regibus, vel
episcopis concessae reatae habentur. —
Monachis sacerdotes Ecclesiis praeficien-
dos episcopo praesentare conceditur; —
Cui ipsi quoque in spiritualibus subiecti
declarantur. — Abbatis electionem per
monachos fieri decernitur. — Solitae con-
clusiones. — Eugenii PP. subscriptio et
sigillum. — Subscriptiones quoque cardina-
lium S. R. Ecclesiae.

(1) Ex Hondii Histor. Salisburg., tom. iii.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis
filiis Conrado abbati monasterii Beati Quirini
iuxta lacum Tegerenseae, eiusque fratribus
tam praesentibus quam futuris, regularem
vitam professis, in perpetuum.

Commissae nobis Apostolicae Sedis
nos hortatur auctoritas, ut locis et personis
ipsius, auxilium devotione debita implo-
rantibus, tuitionis praesidium impendere
debeamus; quia sicut iniusta poscentibus
nullus tribuendus est effectus, sic legitima
et iusta desiderantium nulla est diffe-
renda petitio; praesertim eorum, qui cum
honestate vitae et laudabili morum com-
positione gaudent omnipotenti Domino
deservire. Ea propter, dilecti in Domino
filii, vestris iustis postulationibus beni-
gnum impertientes assensum, praefatum
monasterium, quod utique a nobilibus
viris Adalberto et Occario, germanis fra-
tribus, illustribusque comitibus, in suo
fundo constructum est, et antiquis Ro-
manorum imperatorum privilegiis, Pipini
videlicet, Caroli et Ludovici, decoratum:
in quo denique corpus beati Quirini a pio
decessore nostro sanctae recordationis
Zacharia Romano Pontifice impetratum,
requiescere perhibetur, sub beati Petri et
nostra protectione suscipimus, et prae-
sentis scripti privilegio communimus;
statuentes, ut quascumque possessiones,
quaecumque bona idem monasterium im-
praesentiarum iuste et canonice possidet,
aut in futurum concessione Pontificum,
largitione regum vel principum, oblatione
fidelium, seu aliis iustis modis, Deo pro-
pitio, poterit adipisci, firma vobis vestris-
que successoribus et illibata permaneant.
Praeterea libertates sive immunitates, ab
episcopis vel regibus, sive etiam princi-
pibus vestro monasterio rationabiliter con-
cessas, et scripto firmatas, vobis nihilo-
minus confirmamus; et ut nullus eas in-
fringere, seu inbeneficiare audeat, aucto-
ritate apostolica prohibemus. In parochia-
libus autem ecclesiis, quas tenetis, sa-
cerdotes idoneos eligatis, et episcopo
praesentetis: Quibus, si idonei fuerint,

Exordium.

Monasterium
ad Adalberto et
Occario Bola-
riae comitibus
constructum, et
imperialibus
privilegiis mu-
nitum, sub Se-
dis Apostolicae
recipitur tutela.

Confirmantur
bona omnia ad
illud pertine-
ntia.

Exemptiones
omnes eidem a
regibus, vel epi-
scopis conces-
sae reatae ha-
bentur.

Monachis sa-
cerdotes Eccl-
siae praeficien-
dos episc. prae-
sentare conce-
ditur;

Cui ipsi quo-
que in spiritua-
libus subiecti
declarantur.

Abbatis ele-
ctionem per
monachos fieri
decernitur.

Solitae con-
clusiones.

episcopus cum abbatis consensu curam
animarum committat, ut eiusmodi sacer-
dotes de plebis quidem cura episcopo
rationem reddant, vobis vero pro rebus
temporalibus debitam subiectionem exhib-
cant. Chrisma, Oleum sanctum, con-
secrationes altarium seu basilicarum, or-
dinationes clericorum, qui ad sacros or-
dines fuerint promovendi, a dioecesano
suscipietis episcopo; si quidem catholicus
fuerit, et ea gratis et absque pravitate
vobis voluerit exhibere; alioquin, liceat
vobis, catholicum, quem malueritis, adire
antistitem, qui nimirum nostra fultus au-
toritate, quod postulatur, indulgeat. Ob-
cuncte vero te, nunc eiusdem loci abbate,
vel tuorum quolibet successorum, nullus
ibi qualibet surreptionis astutia, seu vio-
lencia praeponatur, nisi quem fratres com-
muni consensu, vel pars consilii sanioris,
secundum Dei timorem, et beati Bene-
dicti regulam providerint eligendum. De-
cernimus ergo, ut nulli omnino homi-
num liceat, praefatum coenobium temere
perturbare, aut eius possessiones auferre,
vel ablatas retinere, minuere, aut aliqui-
bus vexationibus fatigare; sed omnia in-
tegra conserventur, eorum, pro quorum
gubernatione et sustentatione concessa
sunt, usibus omnimodis profutura: salva
Sedis Apostolicae auctoritate, et dioece-
sani episcopi canonica iustitia. Si qua
igitur in futurum ecclesiastica saecula-
risve persona, hanc nostrae constitutionis
paginam sciens, contra eam temere venire
temptaverit, secundo tertiove commonita,
si non satisfactione congrua emendaverit,
potestatis honorisque sui dignitate careat,
eamque se divino iudicio existere de
perpetrata iniquitate cognoscat; et a sa-
cratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Do-
mini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena
fiat, atque in extremo examine districtae
ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem

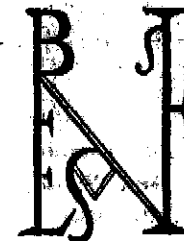
Bull. Rom. Vol. II.

71

loco sua iura servantibus sit pax Domini
nostri Iesu Christi, quatenus et hic fru-
ctum bonae actionis percipiant, et apud
districtum Iudicem praemia aeternae pacis
inveniant. Amen.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae
episcopus ss.

Eugenii PP.
subscriptio et
sigillum.

Ego Ubaldus presbyter cardinalis tit.
Sanctae Praxed. ss.

Ego Manfredus presbyter cardinalis tit.
Sanctae Sabinae ss.

Ego Aribertus presbyter cardinalis tit.
Sanctae Anastasiae ss.

Ego Iordanus presbyter cardinalis tit.
Sanctae Susannae ss.

Ego Otto diac. cardinalis S. Georgii
ad Velum Aureum ss.

Ego Octavianus diac. cardinalis S.
Nicolai in Carcere Tull. ss.

Ego Guido diac. cardin. S. Mariae in
Porticu ss.

Ego Ioannes diac. cardinalis Ss. Sergii
et Bacchi ss.

Ego Rolandus diac. cardinalis Ss. Co-
smae et Damiani ss.

Datum Signiae per manum Bosonis
S. R. E. scriptoris, xi kalen. decembr.,
indict. xiv, incarnationis dominicae anno
MCL, pontificatus vero domni Eugenii
Papae III anno vi.

Dat. die 21 novembris anno Domini 1150,
pontif. anno vi.

Subscriptiones
quoque card-
inalium S. R. Ec-
clesiae.

XXXVI.

Privilegium Ecclesiae canonorum B. Mariae in Raitenbuch Frisingen. diocesis sub regula S. Augustini regularem vitam profitentium (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ecclesia haec sub Sedis Apostolicae protectione recipitur: — Confirmatisque bonis omnibus, nonnulla conceduntur privilegia, nonnullaque statuuntur ad canonicorum regimen, vel Ecclesiae bonum et quietem pertinentia. — Decretum indemnitis. — Census annuus Rom. Pontif. persolvendus. — Conclusiones. — Eugenii PP. et S. R. E. cardinalium subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Ottoni praeposito canonicae B. Mariae, quae in loco Raitenbuch sita est, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris canonicam vitam professis, in perpetuum. Amen.

Exordium

Commissae nobis Apostolicae Sedis hortatur auctoritas, ut locis et personis, ipsius auxilium devotione debita implorantibus, tuitionis praesidium impendere debeamus; quia sicut iniusta poscentibus nullus est tribuendus effectus, ita legitima et iusta postulantium non est differenda petitio; praesertim eorum, qui cum honestate vitae et laudabili morum compositione gaudent omnipotenti Domino deservire. Eapropter, dilecte in Domino fili Otto praeposite, tuis iustis postulationibus debita benignitate gratum impertientes assensum, praefatam B. Mariae ecclesiam, cui Deo auctore pæsse dignosceris, praedecessoris nostri felicitis memoriae Papae Urbani vestigiis inhaerentes, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus; et praesentis scripti privilegio communimus; imprimis siquidem statuentes, ut ordo canonicus, qui in eadem Ecclesia secundum Deum et beati Augustini regulam noscitur institutus, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter conservetur. Praeterea quascumque posses-

(1) Ex Hundii Hist. Salisburg., tom. III.

siones, quaecumque bona, eadem Ecclesia impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci praeposito, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, elegerint. Consecrationes altarium sive basilicarum, ordinationes clericorum, Chrisma, Oleum sanctum, et caetera, ad episcopale officium pertinentia, ab episcopo Frisingensi, in cuius dioecesi estis, accipietis; si tamen catholicus est, et gratiam atque communionem Apostolicae Sedis habuerit, et ea gratis ac sine pravitare impendere voluerit; alioquin, liceat vobis, catholicum, quem volueritis, adire antistitem, et ab eo consecrationum sacramenta suscipere, vel ad Sedem Apostolicam recurrere; qui fultus apostolica auctoritate sine ambiguitate postulata concedat. Prohibemus quoque, ut nulli fratrum vestrorum post factam in eodem loco professionem, absque praepositi sui licentia, fas sit e claustro discedere; discedentem vero absque communium literarum cautione nullus audeat retinere. Porro decimas Novalium eiusdem canonicae ad eandem pertinere sanximus: salvo vicinarum iure Ecclesiarum. Advocatum praeterea sive protectorem illustrem vestrum Welfonem vobis concedimus, et eius post eum filios, si eiusmodi Deo praestante fuerint, ut Ecclesiae vestrae utiles, et paternae institutionis existant executores; sin autem, erit vestri arbitrii, quem volueritis eligere vestrae Ecclesiae, idoneum protectorem, qui sine lucri saecularis exactione id divinae servitutis strenue ac reverenter exhibeant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam canonicam temere perturbare, aut eius posses-

Confirmatisque bonis omnibus,

Nonnulla conceduntur privilegia, nonnullaque statuuntur ad canonicorum regimen, vel Ecclesiae bonum et quietem pertinentia.

Decretum indemnitis.

siones auferre, vel ablatas retinere, minuire, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Ad indicium autem perceptae huius a Romana Ecclesia libertatis per annos singulos ad nostrum nostrorumque successorum usum quotidianum albam lineam et stolam nobis nostrisque successoribus persolvetis. Si quis igitur in futurum, archiepiscopus, episcopus, imperator aut rex, princeps aut dux, comes aut vicecomes, iudex, aut quaelibet persona potens aut impotens, nostri privilegii paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Eugenii PP.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Ego Ubaldus presbyter cardinalis tit. S. Praxedis.

Ego Albanus episcopus ss.

Ego Octavianus diaconus cardinalis S. Nicolai.

Ego Iulius presbyter cardinalis S. Marcelli subscripsi.

Ego Rolandus diac. card. Sanctorum Cosmae et Damiani ss.

Ego Iordanus presbyter cardinalis tit. Susannae.

Datum Ferentini, per manum Bosonis sanctae Romanae Ecclesiae scriptoris, vi kalend. decembris, indictione xiv, incar-

Census annuus Rom. Pontificibus persolvendus.

Conclusiones

Eugenii PP.

et S. R. E. cardinalium subscriptiones.

nationis dominicae anno MCL, pontificatus vero domini Eugenii Papae III anno vi. Dat. die 26 novembris anno Domini 1150, pontif. anno vi.

XXXVII.

Privilegium Monopolitanae Ecclesiae (1).

Bona Ecclesiae huius confirmarunt, multis illam donantes privilegiis, Calixtus PP. II anno 1123, Urbanus II 1091, quae suis locis retulimus.

SUMMARIUM

Exordium. — Monopolitanam Ecclesiam sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex; — Eiusque bona omnia confirmat. — Eam soli eidem Sedi subiectam declarat. — Episcopum a clero eligi concedit. — Solitae conclusiones. — Eugenii PP. et S. R. E. cardinalium subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, ven. fr. Michaeli Monopolitano episcopo, eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Et iustitiae ratio exigit, et rationis ordo deposcit, ut Ecclesiis et personis, quae familiariter Apostolicae Sedi adhaerent, et ad Romani Pontificis ordinationem spectare noscuntur, propensiori studio providere curemus. Dignum namque, et honestati conveniens esse cognoscitur, ut, qui ad Ecclesiarum regimen assumpti sumus, eas et a pravorum hominum nequitia tueamur, et B. Petri atque S. R. Ecclesiae patrocinio muniamus. Eapropter, dilecte in Domino frater Michael episcopo, tuis iustis postulationibus elementer annuimus, et praedecessorum nostrorum felicitis memoriae Urbani, Paschalis, Calixti et Honorii, Romanorum Pontificum, vestigiis inhaerentes, Monopolitanam Ecclesiam, cui Deo auctore praesse dignosceris, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes,

Monopolitanam Ecclesiam sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex.

(1) Edidit Ughell., Ital. Sac., tom. I.

Eiusque bona
omnia confir-
mat.

Eam eisdem
bonis subiectam
declarat.

Episcopum a
clero eligi con-
cedit.

Solidae conclu-
siones.

ut quascumque possessiones, quaecumque bona eadem Ecclesia impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant. Statuimus quoque, ut eadem Ecclesia nulli alii, praeter Apostolicam Sedem, subiectionis reverentiam debeat. Te igitur tuosque successores, huius libertatis gratia perfruentes, sub solius Apostolicae Sedis obedientia perpetuo manere decernimus. Obeunte vero te, nunc eiusdem civitatis episcopo, vel tuorum quolibet successorum, clero Monopolitano facultas sit, semota omni pravitate, antistitem canonice eligendi; electus autem ad Romanum Pontificem consecrandus accedat. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate et reverentia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi praesumptionem suam satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem Ecclesiae sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus.

Ego Imarus Tusculanus episc.

Ego G. G. presb. card. S. Calixti.

Ego Octavianus diac. card. S. Nicolai in Carcere Tulliano.

Ego Iulius presb. card. tit. S. Marcelli.

Ego Ubaldus presb. card. tit. S. Crucis in Hierusalem.

Datum Ferentini per manum Bosonis S. R. E. scriptoris, xiv kal. ianuarii, ind. iv, incarn. dom. anno mcl, pontificatus vero Eugenii Papae III anno vi.

Dat. die 19 decembris anno Domini 1150, pontif. anno vi.

XXXVIII.

Confirmatio iurium omnium, ac privilegiorum metropolitanae Ecclesiae Coloniensis (1).

SUMMARY

Exordium. — Hanc Ecclesiam sub Sedis Apostolicae protectione suscipit Pontifex; — Eidem bona confirmat. — Archiepiscopo usum pallii etc. confirmat; eumque ab omni subiectione eximit. — Regis ordinationem in ipsius provincia concedit. — Alia praerogativa. — Septem eiusdem ecclesiae presbyteris usum mitrae, dalmaticae etc. in missarum solemnibus concedit. — Praemissa omnia confirmat. — Consuetas conclusiones et clausulas. — Eugenii PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Arnolfo Coloniensi archiepiscopo, eiusque successoribus canonice substituendis.

In eminenti Apostolicae Sedis specula, divina disponente gratia, constituti, ex iniuncto nobis a Deo apostolatus officio, fratres nostros episcopos sincera charitate diligere, et Ecclesiis eorum regimini et gubernationi commissis suam debemus iustitiam conservare. Sicut enim in humani compage corporis naturalis ratio singulis quibusque membris, ad salutem providens, speciales et providos actus edocet, nobilioribus vero suam dignitatem con-

(1) Ex Concil., tom. XII, col. 1883.

Eugenii PP.

et S. R. Eccl.
cardinalium
subscriptiones.

Exordium.

Hanc Eccle-
siam sub Sedis
Apostolicae ac
protectione sus-
cipit Pontifex;

Eidem bona
confirmat.

Archiepiscopo
usum pallii etc.
confirmat; nec
non ab omni
subiectione exi-
mit.

Regis ordina-
tionem in ipsius
provincia con-
cedit.

Alia praeroga-
tiva.

servat: ita in corpore Ecclesiae apostolica providentia secundum sacrorum canonum institutiones universas regit Ecclesias; digniores autem in sui statu praerogativa custodit. Aequum itaque et rationabile est, ut suis unicuique honor Ecclesiae, et propria iura munimine Sedis Apostolicae confirmetur. Quocirca, dilecte in Christo frater Arnolde archiepiscopo, tuis iustis postulationibus benignum impertientes assensum, ad exemplar praedecessoris nostri felicitis memoriae Leonis IX Papae, beati Petri Coloniensem Ecclesiam, cui Deo auctore praesse dignosceris, (1) ipsius apostolorum principis, cuius in loco licet immeriti residere conspiciamur, et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona, eadem Ecclesia impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci; firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant. Pallii quoque usum, et vivificae Crucis vexillum, atque naccum, insigne videlicet festivi equi, quae praedecessoribus tuis a nobis concessa sunt, suo tempore et suo loco ferenda, nos tam tibi quam tuis successoribus confirmamus; adicientes, ut nulli primati, nisi tantum Romano Pontifici, debeas esse subiectus, pro amplioris etiam et specialioris gratiae praerogativa, ordinationem regis infra tuam provinciam tibi duximus concedendam. Etsi Romanus Pontifex, vel Apostolicae Sedis legatus in eadem provincia concilium celebraverit, tu post eum primum inter alios locum obtineas. Statuimus praeterea, ut septem idonei presbyteri cardinales (2) in praedicta

(1) Deest fortasse sub (n. t.) (2) Presbyteri cardinales, dicti parochiales, curiones, sacerdotes proprii, quasi in cardine constituti. Hic tamen ii presbyteri indicantur qui, privilegio, ad praecipua altaria, quae cardinalia dicebantur, solemnem missam poterant celebrare. (R. T.)

ecclesia ordinentur, qui induti dalmaticis et mitris ornati, ad principalia duo altaria eiusdem ecclesiae, cum totidem diaconis et subdiaconis, quibus sandaliorum usum concedimus, missarum solemnibus in festivis diebus tantummodo administrent. Ut ergo haec omnia, quae supradiximus, plenum imposterum robur obtineant, sicut in privilegiis praedecessorum nostrorum continentur, tam tibi quam successoribus tuis ea favoris nostri auctoritate firmamus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus.

Ego Imarus Tusculanus episcopus.

Ego Nicolaus Albanen. episc.

Ego Ugo Ostien. episcopus.

Ego Gregorius presbyter cardin. tituli Sancti Calixti.

Ego Ubaldus presbyter cardinalis tituli Sanctae Praxedis.

Ego Manfredus presbyter cardin. tit. Sanctae Sabinae.

Septem e is-
dem ecclesiae
presbyteris, u-
sum mitrae, dal-
maticae etc. in
missarum sole-
mnibus concedit.

Praemissa om-
nia confirmat.

Consuetas con-
clusiones et
clausulas.

Eugenii PP.

et S. R. Eccl.
cardinalium
subscriptiones.

Ego Guido presbyter cardinalis tituli Sancti Pastoris.

Ego Bernardus presbyter cardinalis tit. Sancti Clementis.

Ego Gerardus presbyter cardinalis tit. Sancti Stephani in Monte Coelio.

Ego Otto diac. card. Sancti Georgii ad Velum Aureum.

Ego Rodulfus diac. card. Sanctae Luciae in Septa Solis.

Ego Gregorius diac. cardinalis Sancti Angeli.

Ego Ioannes diaconus cardinalis Sanctae Mariae Novae.

Ego Guido diac. cardinalis Sanctae Mariae in Portico.

Ego Iacintus diaconus card. S. Mariae in Cosmedin.

Ego Cencius diac. cardinalis S. Mariae in Aquiro.

Datum Signiae per manus Bosonis sanctae Romanae Ecclesiae scriptoris, vi idus ianuarii, indictione xv, incarnationis dominicae anno millesimo centesimo quinquagesimo primo, pontificatus vero domni Eugenii Papae III anno vi.

Dat. die 8 ianuarii anno Domini 1151, pontif. anno vi.

XXXIX.

Confirmatio bonorum omnium, ac privilegiorum Fulden. monasterii, Sedi Apostolicae immediate subiecti, cuius abbati mitrae, annulique usus conceditur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium iuxta praedecessorum Pontificum morem sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex. — Eadem bona omnia confirmat. — In eo vero iurisdictionem ullam episcopum, caeterosque omnes habere prohibet: — Vel datum ullum exigere. — Abbatem per monachos eligi statuit; — Qui statutis temporibus de monastica disciplina mo-

(1) Ex authographo edidit Fridericus Schannat in Probationibus diocesis et hierarch. Fulden., num. xxx.

nachorumque moribus ad Sedem Apostolicam referre teneatur. — Primatum super caeteros Germaniae, Galliarumque abbates, et usum dalmaticae ac sandaliorum confirmat; — Mitram quoque, annulumque concedit. — Pontificia regiaque privilegia rata habet. — Solitae conclusiones. — Eugenii PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Marchuardo abbati monasterii Salvatoris Domini nostri Iesu Christi, Sancti Bonifatii, quod situm est iuxta ripam fluminis quod Fulda vocatur, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Cum omnibus ecclesiasticis personis debitores ex iniuncto nobis a Deo apostolatus officio existamus, illis tamen propensiori cura nos convenit imminere, qui in religionis habitu omnipotenti Deo militant, et Apostolicam Sedem speciali praerogativa pertinere noscuntur; dignum namque et honestati conveniens esse cognoscitur, ut, qui ad Ecclesiarum regimen assumpti sumus, eas et a pravorum hominum nequitia tueamur, et Apostolicae Sedis munimine robaremus. Eapropter, dilecte in Domino fili Marchuarde abbas,

tuis rationabilibus postulationibus clementer annuimus, et Salvatoris Domini nostri Iesu Christi monasterium, cui Deo auctore praesse dinosceris, ad exemplar praedecessoris nostri felicitis memoriae Papae Innocentii, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium impraesentiarum iuste et legitime possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis nominibus duximus annotanda: monasterium videlicet Sancti Andree apostoli, quod vocatur Exavilum, situm Romae iuxta ecclesiam Sanctae Dei

Exordium.

Exordium.

Monasterium iuxta praedecessorum Pontificum morem sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex;

Eadem bona omnia confirmat.

Genitricis Mariae semper Virginis, quae vocatur ad Praesepe, a praedecessore nostro felicitis memoriae Papa Leone praedecessori tuo Heberto religioso abbati respectu dilectionis donatum, cum omnibus caminatis, mansionibus, cellis, vinariis et coquina, cum vineis, ortis, diversisque pomorum generibus, cum curte, et puteo, et introitu per portam maiorem a via Publica, et cum omnibus ad idem monasterium pertinentibus generaliter tam intra quam extra urbem sitis, quae ei iuste ac recte pertinere noscuntur: prohibemus autem omnem cuiuslibet Ecclesiae sacerdotem in iam dicto vestro Fuldensi monasterio aliquam ditionem habere vel auctoritatem, praeter nostram Apostolicam Sedem, ita ut nisi ab abbate ipsius monasterii fuerit invitatus, nec missarum ibidem solemnias celebrare praesumat. Porro dona, oblationes, ac decimas fidelium, quas usque modo posseditis, absque ullius personae contrarietate eidem monasterio perpetuo firma esse sancimus: interdicimus etiam ne faemina unquam illuc ingredi praesumat, et ne quis unquam placitum ibi habeat, vel in caeteris eius locis; nec servos, nec colonos, ad aliquod servitium constringat, nisi cui abbas ad utilitatem suae necessitatis assensum praebuerit. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci abbate, nullus ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, aut fratrum pars consilii sanioris secundum beati Benedicti regulam elegerint. Statuimus autem, ut congruis temporibus nostrae sollicitudini ecclesiasticae intimetur, qualiter religio monastica inter fratres tuo regimini commissos regulari habitu dirigatur, concordiaeque convenienti ecclesiastico studio mancipetur; ne forte, quod absit, sub huius privilegii obtentu animus, gressusque rectitudinis vestrae a norma iustitiae aliquo modo retorqueatur. Concedimus etiam tibi, fili carissime, praedicare verbo Dei auctoritate nostra apostolica; et ut tam tu quam successores tui

In eo vero iurisdictionem ullam episcopum, caeterosque omnes habere prohibet.

Vel datum ullum exigere.

Abbatem per monachos eligi statuit;

Qui statutis temporibus de monastica disciplina monachorumque moribus ad Sedem Apostolicam referre teneatur.

ante alios abbates Galliae seu Germaniae primatum, quem hactenus habuistis, in omni loco conventuque obtineatis. Usum quoque dalmaticae et sandaliorum in missarum solemnibus ex Apostolicae Sedis benignitate, secundum quod in antecessorum nostrorum privilegiis continetur, dilectioni tuae concedimus; et ob maiorem familiaritatis praerogativam, quam in Romana Ecclesia nostro tempore consequi meruisti, licentiam uti mitra et annulo tibi tuisque successoribus nihilominus impertimur. Abbas vero, non nisi a nostra Sede benedicatur, a qua benedici debet; et si in aliquo crimine accusatus fuerit, eiusdem tantummodo Romanae Sedis iudicium exequatur. Illud insuper generaliter addendum esse dignum duximus, ut quicquid auctoritate praedecessorum nostrorum regum vel imperatorum ipsi Fuldensi coenobio certum est fuisse concessum, sit etiam auctoritate apostolica per huius scripti paginam confirmatum. Nulli ergo omnino hominum liceat, praefatum coenobium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et substitutione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularive persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco iusta servantibus, sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Primatum super caeteros Germaniae, Galliarumque abbates, et usum dalmaticae, ac sandaliorum confirmat;

Mitram quoque annulumque concedit.

Pontificia, regiaque privilegia rata habet.

Solitae conclusiones.

Eugenii PP.

et S. R. Eccl.
cardinalium
subscriptiones.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus.

Ego Imarus Tusculanensis episcopus subscripsi.

Ego Nicolaus Albanensis episcopus subscripsi.

Ego Gregorius presbyter tituli S. Calixti subscripsi.

Ego Ubaldus presbyter tit. S. Praxedis subscripsi.

Ego Nicolaus presbyter cardinalis tit. S. Cyriaci subscripsi.

Ego Manfredus presbyter cardin. tit. S. Sabinae subscripsi.

Ego Aribertus presbyter cardinalis tit. S. Anastasiae subscripsi.

Ego Iulius presbyter card. tit. Sancti Marcelli subscripsi.

Ego Ubaldus presb. card. tit. S. Crucis in Hierusalem subscripsi.

Ego Bernardus presb. cardinalis tituli S. Clementis ss.

Ego Otto diac. card. S. Georgii ad Velum Aureum ss.

Ego Octavianus diac. card. S. Nicolai in Carcere Tulliano ss.

Ego Ioannes Paparo diac. cardinalis S. Adriani subsc.

Ego Gregorius diac. cardinalis Sancti Angeli subsc.

Ego Astaldus diac. card. S. Eustachii iuxta templum Agrippae subsc.

Ego Guido diac. card. S. Mariae in Porticu subsc.

Ego Iacintus diac. card. S. Mariae in Cosmydin subsc.

Dat. Ferentini per manum Bosonis S. R. E. scriptoris, id. ianuarii, indictione XIV, incarnationis dominicae anno MCLI, pontificatus vero domni Eugenii III Papae anno VI.

Dat. die 13 ianuarii anno Domini 1151, pontif. anno VI.

XL.

Confirmatio privilegiorum, ab Innocentio PP. II Rotensi monasterio ord. S. Benedicti concessorum (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium hoc sub protectione Sedis Apostolicae recipiens Pontifex, eidem bona omnia confirmat. — Decimas laborum a monachis nemini persolvendas; — Sepulturam in eorum ecclesiis cuiquam liberam fore; — Advocati electionem per abbatem; — Abbatis vero per monachos faciendam declarat. — Decretum immunitatis bonorum monasterii eiusdem, cum solitis conclusionibus. — Eugenii PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Lotario Rotensis monasterii abbati, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Quoties illud a nobis petitur, quod religioni et honestati convenire dinoscitur, animo nos decet libenti concedere et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et felicitis memoriae PP. Innocentii praedecessoris nostri vestigiis inhaerentes, Rotense monasterium, in quo divino mancipati estis obsequio, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti patrocinio communimus; in primis siquidem statuentes, ut ordo monasticus, qui secundum Dei timorem et B. Benedicti regulam in eodem loco, auctore Domino, institutus esse dinoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Praeterea quaecumque possessiones, quaecumque bona, eadem Ecclesia impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant; in quibus

(1) Ex Metropol. Salisburg. Hundt, tom. III.

Exordium.

Monasterium hoc sub protectione Sedis Apostolicae recipiens Pontifex;

Eidem bona omnia confirmat.

Quorum nonnulla enumerat propriis vocabulis.

haec propriis duximus vocabulis adnotanda: locum, qui dicitur Rota, in quo ipsa abbatia sita est, cum ecclesiis, decimis, terminis, et caeteris pertinentiis suis: in parochia Chemeringen triginta mansos cum parte ecclesiae S. Panchrattii, decimis et appendiciis suis, Beusteten, Putingen, Aske, Minvarn, cum ecclesia eiusdem loci, decimis et appendiciis suis: Volchmaristorff cum vineis et agris vinitorum: Erigelteshusen cum ecclesia eiusdem loci, decimis et appendiciis suis: praedium, quod appellatur Rota, adiacens Glane flumini cum ecclesia Sancti Georgii, decimis et appendiciis suis, Harde, Brunnuntal; mansum apud Trubtheringen, Helfendorf, Tuntinhusen, Warte, Veristeten, Wachreine, Durchholz, Walse, Cholental, totum Bileresse cum ecclesia eiusdem loci, decimis, et appendiciis suis: in Luichental Stegen, Wisinchswanch, Criesennowe, Gransowe, Barne, et quicquid illustris memoriae Cono Palatinus comes, Ecclesiae vestrae fundator, a Strichen usque Iogperch iuste habuerat, pia vobis ab eo devotione concessum, praeter unam mansionem apud Wisinchswanch: apud Halle patellam salis et locum patellae: in monte, qui dicitur Ritino unum mansum: in Bozen curiam et vineas: in Hartperch sex vineas et agros: Choftingen et Ratisponae, curiam iuxta S. Cassianum cum atrio per circuitum et aedificiis. Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium, nullus a vobis decimas praesumat exigere. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse sancimus, ut eorum, qui se illic sepeliri deliberaverint, devotioni, et extremae voluntati, nisi excommunicati sint, nullus obsistat: salva tamen iustitia matricis Ecclesiae. Porro loci vestri advocatiam nullus invadere vel usurpare praesumat, nisi quem abbas et fratres secundum Domini et ipsius mona-

Decimas laborum a monachis nemini persolvendas;

Sepulturam in eorum Ecclesiis cuiquam liberam fore;

Advocati electionem per abbatem;

sterii utilitatem elegerint. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci abbate, aut tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia praepo-

Abbatem vero per monachos faciendam declarat.

Decretum immunitatis bonorum monasterii eiusdem, cum solitis conclusionibus.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Eugenii PP.

Ego Gregorius presb. cardinalis tituli Calixti ss.

et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Ego Imarus Tusculanensis episcopus subscripsi.

Ego Otto diaconus card. S. Georgii ad Velum Aureum ss.

Ego Nicolaus Albanus episcopus ss.

Ego Guido diac. card. S. Mariae in Portico ss.

Ego Guido presb. card. tit. Pastoris ss.

Ego Bernardus presb. card. tituli S. Clementis ss.

Ego Iordanus presb. tit. S. Susannae ss.

Ego Octavianus presb. card. tituli S. Caecliae ss.

Ego Cencius diac. card. S. Romanae Ecclesiae ss.

Dat. Ferentini per manum Bosonis S. R. E. scriptoris, III kal. aprilis, indict. XIV, incarnationis dominicae anno MCLI, pontificatus vero domni Eugenii PP, III anno VII.

Dat. die 30 martii anno Domini 1151, pontif. anno VII.

XLI.

Confirmatio privilegii, a Paschale PP. II Acheruntinae Ecclesiae concessi (1).

Laudatum hic Paschalis privilegium, cui initium: Cum universis etc., dat. anno 1103, pontif. v, lege Inter Pontif. huius constitut., num. xx (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Confirmatio privilegii Paschalis PP. II; — Ecclesiarum ipsi Acheruntinae subiectarum, bonorumque omnium ad eam pertinentium. — Pallii concessio archiepiscopo; — Ad ipsumque adhortatio. — Decretum immunitatis pro eadem Ecclesia; — Additis poenis contra violatores privilegii huius.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Roberto Acheruntino archiepiscopo, eiusque successoribus canonice instituendis, in perpetuum.

Exordium

In eminenti Sedis Apostolicae specula, disponente Domino, constituti, fratres

(1) Edidit Ughell., Ital. Sac., tom. VII. (2) Corrigere: Laudatum hic Paschalis privilegium, cui initium *Potestatem ligandi*, etc., dat. anno 1106, pontif. VII, lege Inter Pontif. huius constitut., num. XXVI (Ex Cocq. *Ad. et Corrig.*).

nostros episcopos, tam vicinos quam longe positos, debemus diligere, et Ecclesiis, in quibus Domino militare noscuntur, suam iustitiam observare. Eapropter, venerab. fr. in Christo Roberto archiepiscopo, tuis iustis postulationibus clementer annuimus, et praedecessoris nostri fel. mem. Paschalis vestigiis inhaerentes, sanctam Acheruntinam Ecclesiam praesentis decreti auctoritate munimus. Tibi tuisque successoribus confirmamus quaecumque ad ipsam metropolitano iure praeteritis temporibus pertinuisse noscuntur, videlicet Venusium, Gravenam, Tricaricum, Tursum, Potentiam, ut tu tuique legitimi successores potestatem habeatis, canonice ac decretaliter in eis episcopos ordinandi, ac consecrandi; salva in omnibus S. R. E. auctoritate. Ad haec statuentes, decrevimus, ut quaecumque oppida, villae, vel Ecclesiae parochiales iure ab eadem Acheruntina Ecclesia possidentur, quaecumque bona impraesentiarum iuste possidet, sive in futurum iuste atque canonice poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant: iis nimirum exceptis, quae Sedis Apostolicae specialibus privilegiis muniuntur. Pallium praeterea fraternitati tuae, plenitudinem videlicet pontificalis officii, ex Apostolicae Sedis liberalitate concedimus, quod te

intus Ecclesiam tantum ad missarum solemnia subscriptis diebus noveris induendum, idest Nativitatis Domini, Epiphaniae, Hypapantes, tribus solemnitatibus beatae Mariae, Coenae Domini, Sabbato Sancto, Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, nativitatis Sancti Ioannis Baptistae, festivitatis apostolorum omnium, Michaelis Archangeli, commemoratione omnium Sanctorum, etiam eorum Martyrum vel Confessorum, qui in Acheruntina Ecclesia requiescunt, in consecratione ecclesiarum, episcoporum, presbyterorum, et diaconorum: cuius nimirum pallii volumus te per omnia genium vendicare; huius siquidem indumenti honor, humilitas atque iustitia est. Tota ergo mente fraternitas

Confirmatio privilegii Paschalis PP. II;

Ecclesiarum ipsi Acheruntinae subiectarum, bonorumque omnium ad eam pertinentia;

Pallii concessio archiepiscopo.

Ad ipsumque adhortatio.

tua se exhibere festinet in prosperis humilem, et in adversis (si quando eveniunt) cum iustitia erectum: amicum bonis, perversis contrarium: nullius unquam faciem contra charitatem recipiens, nullius unquam faciem pro veritate loquentis premens: misericordiae operibus, iuxta virtutem substantiae insistens, et tamen insistere etiam supra virtutem cupiens: infirmis compatiens: benevalentibus congaudens: aliena damna propria deputans, de alienis gaudiis tamquam de propriis exultans: in corrigendis vitiis pie saeviens, in fovendis virtutibus auditorum animum demulcens: in ira iudicium sine ira tenens, in tranquillitate autem severitatis iustae censuram non deserens. Haec est, frater charissime, pallii accepti dignitas, quam si sollicite servaveris, quod foris accepisse ostenderis, intus habebis. Decernimus itaque, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnino profutura; salva Sedis Apostolicae auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua reatum suum correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Decretum immunitatis pro eadem Ecclesia.

Additis poenis contra violatores privilegii huius.

Datum Ferentini, per manum Martiani

sanctae Romanae Ecclesiae scriptoris, kalend. aprilis, ind. XIV, incarnationis dominicae MCLI, pontif. vero domni Eugenii Papae III anno VII.

Dat. die 1 aprilis anno Domini 1151, pontif. anno VII.

XLII.

Privilegium confirmationis bonorum, ad sanctam Imolen. Ecclesiam pertinentium (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Imolensem Ecclesiam sub protectione Sedis Apostolicae recipit Eugenius PP.; — Confirmat bona omnia ad eandem pertinentia; — Horum nonnulla hic enumerat; — Ea perpetua frui immunitate decernit. — Solitae clausulae. — Eugenii PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, venerab. fratri Rodulpho episcopo Imolen., eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuum.

Exordium.

In eminenti Sedis Apostolicae specula, disponente Domino, constituti, ex intuitu nobis a Deo apostolatus officio fratres nostros episcopos debemus diligere, et loca eorum gubernationi commissa pia protectione munire. Ea propter, venerabilis in Christo frater Rodulphus, tuis iustis postulationibus clementer annuimus, et Imolensem Ecclesiam, cui Deo auctore praesse dignosceris, sub B. Petri et nostra tutela suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona, eadem Ecclesia impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus, et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis:

Imolensem Ecclesiam sub protectione Sedis Apostolicae recipit Eugenius PP.

Confirmat bona omnia ad eandem pertinentia.

(1) Ex originali edidit Ughell., Ital. Sac., tom. II, ubi de Imolen. Ecclesia.

Horum non-
nulla hic enu-
merat:

abbatias S. Mariae in Regula, S. Donati, S. Mariae in Diaconia, S. Apostoli in castro Imolae, S. Petri in Sala, et S. Ioannis in Senno, xenodochium S. Vitalis in ipsa civitate, plebem Sancti Laurentii, et in ea tibi et canonicis tuis medietatem omnium beneficiorum de tota parochia ipsius, provenientium in decimis, primitiis, oblationibus, et testamentis, in castro Imolae plebem S. Mariae cum cap. S. Theodori et caeteris capellis ad eandem plebem pertinentibus, plebem Sancti Geminiani cum capellis suis, plebem S. Sabini cum capellis suis, plebem S. Andreæ, et capellam S. Pauli in castro Albori, hospitale S. Iacobi in Silero, plebem Sanctae Mariae in Gypso cum suis capellis, capellam Saxilionis, decimationem novalium in silva de Pacto infra fines tui episcopatus, plebes Sanctae Mariae in Tussiniano, Sanctae Mariae in Tyberiaco, Sancti Martini in Colina, S. Angeli in Campiano cum capellis ad eandem plebes pertinentibus, plebem Sancti Stephani in Barbiano cum capella de castro Cunii, et caeteris capellis suis, plebes Sanctae Mariae in Centum Licinia, Sancti Patritii et Sancti Apollinaris cum capellis ad eas pertinentibus, ecclesiam Sancti Anastasii in Noredano, plebes S. Prosp. et S. Mariae in Salustra, cum capellis earum, totum territorium et curtem S. Cassiani, castrum et curtem Taulariae, castrum et curtem Aquaevivae, castrum et massam Boloniani, massam Prata, massam Campum, castrum et curtem caput Silicum, et portum cum padulibus, aquarum decursibus, et piscariis suis, portum Petredulo, Bacharetam Runci, Libbam Fenariam, villam Zacharam, castrum novum Fabriaci cum sedecim mansis, castrum Bagnaria cum tota curte et omnibus appendiciis suis, massam Adesso, massam Sugaranam, massam Medecanam, massam Auretam, fundum Peculini, castrum Imolae, massam Plaignani, massam Valeriani, massam Cornarani, castrum Galisternae, castrum Toranelli,

curtem S. Martini in Sasso, fundum Sabiliani, fundum Nunculiam, quae dicitur Casula, curtem Vallis Salvae, castrum et curtem Montis Alti, massam Sancti Ambrosii, castrum Ronchum cum tota curte, curtem Maceratam, et castrum Rochae, villam Sorbedulum, castrum et curtem Corbariam, castrum et curtem fontis Ulicis, castrum et curtem Tausinianum, castrum Casale, curtem Publicum, castrum et curtem Linarii, castrum et curtem Padioli, montem S. Andreæ cum appendiciis suis, castrum Duciae cum appendiciis, castrum et curtem Lavatoriam, massam Libanii, massam Arsizi, massam Galizani in curte Vitriani, fundum qui dicitur Capraria, et quatuor alios fundos, et in ipsa civitate teloneum, et publicas functiones. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatam Ecclesiam etc., salva nimirum Sedis Apostolicae auctoritate. Si qua igitur in futurum etc. aliena fiat. Cunctis autem etc. praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus subscripsi.

Ego Imarus Tusculanus episcopus ss.

Ego Nicolaus Albanensis episcopus ss.

Ego Ubaldu presb. card. tit. Sanctae Praxedis ss.

Ego Manfredus presb. card. tituli S. Sabinæ ss.

Ego Aribertus presb. card. tit. Sanctae Anastasiae ss.

Ego Ubaldu presb. card. tit. Sanctae Crucis in Hierusalem ss.

Ego Guido presb. card. tit. Pastoris ss.

Ego Rollandus presb. card. tit. Sancti Marci ss.

Ego Gerardus presb. card. tit. Sancti Stephani in Coelio monte ss.

Ego Otto diac. card. Sancti Georgii ad Velum Aureum ss.

Ego Gregorius diac. card. S. Angeli ss.

Ego Ioannes diac. card. Sanctae Mariae Novae ss.

Ego Iacintus diac. card. Sanctae Mariae in Cosmedin ss.

Ea perpetua
frui immunitate
decernit.

Solitas clau-
sulae

Eugenii PP.

et S. R. Eccl.
cardinalium
subscriptiones.

Ego Ioannes diac. card. Sanctorum Sergii et Bacchi ss.

Ego Cencius diac. card. S. Mariae in Acquiro.

Datum Ferentini per manum Bosonis S. R. E. scriptoris, xv kal. iunii, inc. dom. anno MCLI, pontificatus vero dom. Eugenii III Papae anno vii.

Dat. die 18 maii anno Domini 1151,
pontif. anno vii.

XLIII.

Confirmatio transactionis initae inter magistrum Hospitalis Hierosolymitani, et comitem Forcalquerii super castro de Manuasca (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Confirmatur transactio. — Series facti exponitur; transactionis tenor hic inscribitur. — Clausulae.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Raimundo venerabilis Hierosolymitani Hospitalis magistro, eiusque fratribus in servitio pauperum militantibus, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Sicut nostri administratione officii admonemur, ecclesiarum et piorum locorum negotia salubri fine distinguere etc. Quocirca, dilecti in Domino filii, paci et tranquillitati vestrae imposterum debita charitate providere volentes, transactionem, quae inter vos et nobilem virum Guillelmum Forcalqueri comitem, per venerabilem fratrem nostrum G. Ebrundensem archiepiscopum Apostolicae Sedis legatum super castrum Manuascae et eius pertinentiis facta est, et per scripti sui paginam confirmata etc. Auctoritate Sedis Apostolicae confirmamus, et ratam atque inconcussam perpetuis temporibus manere decernimus. Cuius distinctionis tenorem nos in eadem pagina ita conscriptam perlegimus: conquerebantur siquidem comes, et fratres, et avia sua, de hospitalariis; quia iniuste deti-

Confirmatur
transactio.

nebant quoddam suum castrum, quod dicitur Manuasca, cum omnibus pertinentiis suis. Hospitalarii vero allegabant, se iuste et ex testamento Guigonis comitis illud possidere, qui multo plura comiti reliquerat, ut haec donatio de iure posset valere. Assistantibus itaque nobis multis prudentibus et religiosis viris, cum allegationes eorum sufficienter in praesentiam nostram fuissent expositae, et diligenter examinatae, talem inter eos transactionem utriusque partis consensu dictavimus, ut hospitalarii iure perpetuo haberent et quiete possiderent quidquid ibi habebant pridie, antequam Guigo comes hanc donationem eis fecisset, caetera vero, videlicet castrum, cum aliis possessionibus ad illud pertinentibus, et castrum, quod dicitur Totas Auras cum territorio suo, aequaliter se dividerent, ut medietatem hospitalarii pleno iure haberent et libere possiderent, et aliam medietatem haberet et possideret comes eodem modo: ita quod nec comes cum fratribus et avia quidquam penitus ab hospitalariis ibi haberent: nec hospitalarii a comite vel eius fratribus. Praeterea in transactione expresse fuit comprehensum, ut non liceret comiti nec alicui de parte eius, nec hospitalariis nec alicui de parte eorum, in castro, quod dicitur Manuasca, turrem vel aliquam munitionem ad instar turris aedificare. Si vero comes et fratres eius et soror decederent sine legitimis liberis, pars illorum, quae ex transactione ita eis obvenerat, hospitalariis libera, et pleno iure cederet. Unde in signum et in argumentum huius rei comes et fratres eius singulis annis censualem libram incensi in festivitate Pentecostes hospitalariis solverent. Ad haec si Tolosensis comes litem moveret hospitalariis super praedictis possessionibus, comes et fratres eius omnibus modis et causis, et in guerra, si opus esset, fideliter eos defenderent. Quod si de iure aliquid ab eis inde evinceretur, tantundem de proprio comes et fratres sui eis restituerent. Ad perpetuam vero

Series facti ex-
ponitur; trans-
actionis tenor
hic inscribitur.

(1) Ex Cod. Diplomat. Ordinis Hierosolym.

Addito ad trans-
actionis firmi-
tatem iuramen-
to, et clausula
poenali pro ut-
traque parte.

huius transactionis firmitatem comes et comitissa iuraverunt, quod neque per se neque per interpositam personam partem hospitalariis auferrent. Quod si forte ausu temerario degenerantes id efficerent, in poenam huius facinoris totam portionem suam libere et absolute donaverunt, et concesserunt hospitalariis; hospitalarii vero iuraverunt eidem comiti et fratribus eius sub eiusdem poenae conditione. Praeterea in eodem iuramento expressum fuit, quod si quilibet alius alterutri illorum suam portionem auferret, sibi invicem omnibus modis fideles coadiutores in perpetuum existerent: excepto quod hospitalarii, quia contra propositum eorum est, guerram inde non facerent. Maxima vero pars baronum comitis iuravit, quod neque comes, neque aliquis de hominibus eius defraudaret hospitalarios sua portione. Quod si forte in contrarium cederet, infra octo dies, ex quo denunciatum esset, vel ipsi scirent, venirent Sistaricum in captionem hospitaliariorum, et inde non exirent sine voluntate eorum. Insuper etiam totus fere populus praedictorum castrorum iuravit, quod neque etc. hospitalariis etc. defraudarent portionibus. Quod si hoc fieri contigisset, omnibus modis, etiam armata manu, ad defendendam, vel ad recuperandam portionem suam, contra fundatores defraudatis opem et consilium in perpetuum ferrent. Nulli ergo omnino hominum fas sit, huius nostrae confirmationis paginam temerario ausu infringere, seu quibuslibet molestiis perturbare. Si quis autem attentare praesumat, secundo tertiove commonitus, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius incurrat; atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat.

Datum Albae kal. novemb. anno MCLI.

Dat. die 1 novembris anno Domini 1151, pontif. anno VII.

XLIV.

Privilegium confirmationis bonorum monasterii Valciodorensis supra Mosam fluvium (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex; — Eisdem bona omnia confirmat. — Abbatem a monach. nullius interventu personae eligi statuit. — Solitae conclusiones. — Eugenii PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Theoderico abbati monasterii Beatae Mariae in Wualciodoro supra fluvium Mosa siti, eiusque fratribus, tam praesentibus quam futuris, regulariter substituendis, in perpetuum.

Apostolici moderaminis clementiae convenit, religiosos fratres sincera in Domino caritate diligere, et eorum loca pio apostolicae fidei patrocinio defensare. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris iustis supplicationibus clementer annuimus, et ad exemplar praedecessoris nostri felicitis memoriae Benedicti Papae VII praefatum monasterium, in quo divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones quaecumque bona idem monasterium impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, et illibata permaneant. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam praeviderint eligendum. Praeterea villam, quae vocatur

Exordium.

Monasterium sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex;

Eisdem bona omnia confirmat.

Abbatem a monach. nullius interventu personae eligi statuit.

Asteria, cum omnibus appendiciis suis vobis nihilominus confirmamus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva dioecesani episcopi canonica iustitia et reverentia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, huius nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax D. N. Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus subscripsi.

Ego Imarus Tusculanensis episcopus subscripsi.

Ego Gregorius presb. cardinalis tituli Calixti subscripsi.

Ego Ubaldus presb. cardinalis tituli S. Praxedis subscripsi.

Ego Manfredus presb. cardinalis tituli S. Sabinae subsc.

Ego Iulius presbyter cardinalis tituli S. Marcelli subsc.

Ego Otto diaconus card. S. Georgii ad Velum Aureum subsc.

Ego Gregorius diaconus cardinalis S. Angeli subsc.

Ego Ioannes diaconus card. S. Mariae Novae subsc.

Ego G. diaconus cardinalis S. Mariae in Porticu subsc.

Solitae conclusiones.

Eugenii PP.

et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones

Ego Iacintus diac. card. S. Mariae in Chosmedin subsc.

Ego Ioannes diaconus card. Ss. Sergii et Bacchi.

Data Signiae per manum Bosonis sanctae Romanae Ecclesiae scriptoris, II idus ianuarii, ind. xv, incarnationis dominicae anno MCLII, pontificatus vero domini Eugenii Papae III anno VII.

Dat. die 12 ianuarii anno Domini 1152, pontif. anno VII.

XLV.

Confirmatio bonorum omnium et libertatum monasterii Rorensis canonicorum regularium S. Augustini Ratisbonen. dioecesis (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Bona omnia confirmat, ipsamque Henrici Ratisbon. episc. concessionem. — Ordo canonicorum ibi perpetuo manere decernit. — Clausulae. — Eugenii PP. et S. R. E. cardinalium subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Eberhardo praeposito Rorensis Ecclesiae, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Religiosis desideriis dignum est facilem praebere consensum, ut fidelis devotio celerem sortiatur effectum. Eapropter, dilecte in Domino fili, tuis iustis postulationibus clementer annuimus, et praefatam Ecclesiam, cui Deo auctore praesesse dignosceris, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona eadem Ecclesia imparesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant. Praedia quoque, vineas, domos, areas, et alia quae Henricus

Exordium

Bona omnia confirmat, ipsamque Henrici Ratisbon. episc. concessionem.

(1) Ex Metropol. Salisburg. Hundii, tom. III

Ordo cano-
nicorum ibi per-
petuo manere
deberet.

Ratisbonensis episcopus Ecclesiae vestrae intuitu devotionis iuste concessit, vobis et per vos ipsi Ecclesiae nihilominus confirmamus. Statuimus, praeterea, ut ordo canonicus, qui secundum B. Augustini regulam in eodem loco noscitur constitutus, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter conservetur. In parochialibus vero ecclesiis, quas tenetis, presbyteros eligatis, et episcopo praesentetis, quibus si idonei fuerint, episcopus animarum curam committat, ut de plebis quidem cura episcopo rationem reddant, vobis vero pro temporalibus debitam subiectionem exhibeant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura; salva dioeceseo episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Eugenii PP. EGO EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus ss.

et S. R. Ecol. cardinalium subscriptiones. Gregorius presb. cardinalis tit. S. Calixti subsc.

Ego Iulius presb. card. tituli Sancti Marcelli ss.

Octavianus presb. cardinalis tit. S. Caeciliae subsc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum per manum Bosonis sanctae Romanae Ecclesiae scriptoris, id. febr., indict. xv, incarn. domin. anno MCLII, pontificatus vero domni Eugenii III Papae anno VII.

Dat. die 13 februarii anno Domini 1152, pontif. anno VII.

XLVI.

Confirmatio primatus Toletanae Ecclesiae super caeteras Ecclesias Hispaniarum (1).

SUMMARIUM

Potestas ligandi atque solvendi beato Petro et successoribus principaliter tradita. — Praedecessorum more archiepiscopo Toletano super omnia Hispaniarum regna primatum, nec non pallii usum confirmat Pontifex. — Eidem bona, iura et iurisdictiones confirmat. — De metropolitibus a Saracenis occupatis. — Clausulae.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Iohanni Toletano archiepiscopo, eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuum.

Potestatem ligandi atque solvendi in caelo et in terra beato Petro, eiusque successoribus, auctore Domino, principaliter traditam, illis Ecclesia verbis agnoscit, quibus Petrum est idem Dominus allocutus: Quaecumque ligaveris super terram, erunt ligata et in caelis; et quaecumque solveris super terram, erunt soluta et in caelis (2). Ipsi quoque et propriae firmitatis, et alienae fidei confirmatio ab eodem Deo paratur, cum ad eum dicitur: Rogavi pro te, Petre, ut non deficiat fides tua; et tu aliquando conversus confirma fratres tuos (3). Oportet ergo nos, qui licet indigni, beati Petri residemus in loco, prout divina nobis clementia scire et posse donaverit, prava corrigere, recta firmare, et in omni Ecclesia sic ad aeterni arbitrium Iudicis disponenda disponere, ut de vultu eius iudicium nostrum prodeat, et oculi nostri videant aequitatem. Tuis itaque, dilecte in Christo fr. Iohannes

(1) Ex Concil., tom. XII, col. 1619. (2) Matth. XVI, 19 (A. T.) (3) Luc. XXII, 52. (A. T.)

Potestas ligandi atque solvendi beato Petro, et successoribus principaliter tradita

Praedecessorum more archiepiscopo Toletano super omnia Hispaniarum regna primatum, nec non pallii usum confirmat;

archiep., iustis postulationibus gratum impertimur assensum, et praedecessorum nostrorum Honorii, Lucii, Romanorum Pontificum fel. mem., vestigiis inhaerentes, per praesentis privilegii paginam Sedis Apostolicae auctoritate statuimus, ut per universa Hispaniarum regna primatus obtineas dignitatem. Pallio itaque a Sede Apostol. tuae charitati concesso in missarum celebrationibus uti debetis tantum in praecipuis festivitibus: tribus videlicet diebus in Natali Domini, in Epiphania, Hypapanton, Coena Domini, Sabbato Sancto, tribus diebus in Pascha, in Ascensione, Pentecoste, in solemnitatibus Beatae Mariae, Sancti quoque Michaelis, et Sancti Iohannis Baptistae, in omnibus natalitiis apostolorum, et eorum martyrum, quorum pignora in vestra ecclesia requiescunt, Sancti quoque Martini, et Idelphonsi confessorum, et omnium commemoratione Sanctorum, in consecrationibus ecclesiarum, episcoporum et clericorum, in annuo consecrationis tuae die, et in natali etiam Sanctorum Isidori et Leandri. Primatem te universi praesules Hispaniarum respicient, et ad te, si quid inter eos quaestione dignum exortum fuerit, referent: salva tamen in omnibus Sedis Apostolicae auctoritate. Sane Toletanam Ecclesiam praesentis privilegii stabilitate munimus, Complutensem ei parochiam cum terminis suis, nec non omnes Ecclesias, quas iure proprio antiquitus possedisse cognoscitur, confirmantes; episcopales praeterea sedes, Oxomam, Legoviam (1), Saguntum, Palentiam, eidem Toletanae Ecclesiae, tamquam metropoli, subditas esse decernimus. Reliquas vero, quae antiquis temporibus ei subiacebant, cum Dominus omnipotenti christianorum restituerit potestati, suae dignatione misericordiae, ad caput proprium referendas decreti huius auctoritate sancimus. Porro illarum dioeceses civitatum, quae, Saracenis invadentibus, metropolitanos proprios amiserunt, eo tenore vestrae subii-

Eidem bona, iura et iurisdictiones confirmat.

cimus ditioni, ut quoad sine propriis esisterint metropolitibus, tibi ut proprio debeant subiaceere. Si quae autem metropoles in statum fuerint proprium restitutae, sua quaeque dioecesis metropolitana restituatur, ut sub proprii regimine pastoris super divini collatione beneficii gloriatur. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iura sua servantibus sit pax D. N. I. C., quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Datum Romae apud Sanctum Petrum per manus Bosonis S. R. E. scriptoris, id. februarii, indict. I, incarnationis dominicae MCLII, pontificatus vero domni Eugenii Papae anno VII.

Dat. die 13 februarii anno Domini 1152, pontif. anno VII.

XLVII.

Sequitur ad Hispaniarum episcopos in idem argumentum (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Iuxta praedecessorum privilegia Toletano archiep. primatum confirmat Pontifex. — Archiepiscopis et episcopis Hispaniarum, ut eundem tamquam primatem recognoscant, mandat.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus episcopis et archiepiscopis, per Hispaniam constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Apostolicae Sedis clementia singulis Ecclesiis et ecclesiasticis personis suam

(1) Ex Concil., tom. XII, col. 1619.

De metropolitibus a Saracenis occupatis

Clausulae.

Exordium.

(1) Lege Segoviam. (A. T.)

Bull. Rom. Vol. II.

73

Iuxta praedecessorum privilegia Toletano archiep. primatum confirmat Pontifex.

Archiepiscopus et episcopus Hispaniarum, ut eundem tamquam primum recognoscant, mandat.

servare dignitatem et iustitiam consuevit. Unde nos, quorum praecipue interest Ecclesiarum omnium curam gerere, venientem ad nos venerabilem fratrem nostrum Ildefonsum (1) Toletanum archiepiscopum benigne recepimus; et inspectis praedecessorum nostrorum privilegiis, primatus dignitatem per universa Hispaniarum regna iuxta eorundem privilegiorum tenorem ei confirmavimus. Ipsum itaque cum gratia Sedis Apostolicae, et literarum nostrarum prosecutione ad sedem propriam remittentes, universitati vestrae praeciando mandamus, quatenus eidem tamquam primati vestro absque ulla contradictione canonicam obedientiam et debitam reverentiam exhibere curetis. Dignum namque est, ut qui multis laetatur praesesse subditis, nullatenus suis erubescat subesse praelatis.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, idibus februarii.

Dat. die 13 februarii.

XLVIII.

Privilegium confirmationis bonorum, spectantium ad Ecclesiam Tarvisinam, quae sub protectione Sedis Apostolicae suscipitur (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Ecclesiam Tarvisinam sub protectione Sedis Apostolicae suscipit Pontifex. — Bona omnia eidem confirmat. — Horum bonorum nonnulla enumerat. — Decretum sancit, ne quis Ecclesiae huic, vel eius bonis molestiam ullam inferat. — Poena privationis dignitatis, si qua fruatur, qui huic constitutioni non obtemperaverit, atque etiam excommunicationis. — Eugenii PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Bonifacio Tarvisino episcopo, suisque successoribus canonicè substituendis, in perpetuum.

Iustis fratrum nostrorum desideriis consentire, ac rationabilibus eorum petitionibus

(1) Iohannem. (2) Edidit Coletus in Ital. Sac. Ughell., tom. v, col. 321.

nibus aures accomodare nos convenit, qui, licet indigni, iustitiae cultores atque praecones in excelsa apostolorum principum Petri et Pauli specula residere, Domino disponente, conspicimur. Eapropter, dilecte in Christo frater Bonifaci episcopo, iustis postulationibus tuis clementer annuimus, et Ecclesiam B. Petri Tarvisinam, cui Deo auctore praees, sub ipsius apostolorum principis et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona, eadem Ecclesia impraesentiarum iuste et canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec duximus propriis exprimenda vocabulis: ecclesiam S. Mariae de Asilo cum castro, curte et omnibus pertinentiis suis, monasterium S. Mariae de Mulianae cum omnibus pertinentiis suis, consecrationem monasterii Sancti Petri de Campreto, plebem Sanctae Mariae de monte Belluna cum castro et pertinentiis suis, plebem S. Martini de Cornuta cum arce et curte et pertinentiis suis, plebem S. Zenonis de Ruvico cum pertinentiis suis, plebem S. Mariae de Ciliano cum pertinentiis suis, plebem S. Mariae de Balpago cum pertinentiis suis, plebem S. Mariae de Cusignana cum pertinentiis suis, plebem S. Mauriti de Stablucio cum pertinentiis suis, plebem S. Mariae de Pauliano cum pertinentiis suis, plebem S. Romani de Nigrisia cum castro, portu, curte et pertinentiis suis, plebem S. Mauri de Noenta cum pertinentiis suis, plebem S. Petri de Piro cum pertinentiis suis, plebem S. Blasii de Caurillis cum pertinentiis suis, plebem S. Nicolai de Valio cum pertinentiis suis, plebem S. Mariae de Lanzasigo cum pertinentiis suis, plebem S. Mariae de Casale cum pertinentiis suis, curtem de Quarto cum pertinentiis suis, plebem S. Cassiani de

Ecclesiam Tarvisinam sub protectione Sedis Apostolicae suscipit Pontifex.

Bona omnia eidem confirmat.

Horum bonorum nonnulla enumerat.

Paviliano cum pertinentiis suis, plebem S. Mariae de Deso cum pertinentiis suis, plebem S. Martini de Tessaria cum pertinentiis suis, plebem S. Gervasii de Carpeneto cum pertinentiis suis, plebem S. Laurentii de Mestre cum castro, portu et curte et pertinentiis suis, plebem S. Theonisti de Burbiliago cum castro, portu, curte et pertinentiis suis, plebem S. Mariae de Zulianigo cum pertinentiis suis, plebem de Zumiliana cum pertinentiis suis, plebem de Midranis cum pertinentiis suis, plebem de Campo S. Petri cum pertinentiis suis, plebem de Rustica cum castro et villa et pertinentiis suis, plebem de Aurelia cum villa et suis pertinentiis, castrum de Stiliano cum villa et pertinentiis suis, plebem de Martiliago cum pertinentiis suis, plebem de Zero cum pertinentiis suis, plebem de Tribus Basilicis cum castro et villa et pertinentiis suis, castrum S. Ambrosii cum ecclesia et pertinentiis suis, castrum de Scorzadis cum villa et pertinentiis suis, plebem de Quinto cum castro et villa et pertinentiis suis, castrum de Septimo cum pertinentiis suis, plebem de Postoima cum pertinentiis suis, plebem S. Ioannis de Istruna cum castro et villa et pertinentiis suis, plebem de Albareto cum pertinentiis suis, plebem de Silva-Rotunda cum castro et pertinentiis suis, castrum de Resana cum villa et foresto et omnibus pertinentiis suis, ecclesiam S. Mariae de Plebe Nova cum pertinentiis suis, plebem S. Martini de Lavoro cum pertinentiis suis, plebem de Godigo cum pertinentiis suis, plebem de Bessica cum pertinentiis suis, castrum de Rosio cum plebe et pertinentiis suis, plebem S. Thomae de Costis cum pertinentiis suis, plebem S. Zenonis cum medietate castri et pertinentiis suis, arcem de Sumozio cum villa et omnibus pertinentiis suis, plebem de Fonte cum pertinentiis suis, plebem S. Mariae de Cavasino cum pertinentiis suis, plebem de Petra Rubea cum pertinentiis suis, teloneum quoque Ci-

vitatis et ripam, nec non et portum Tarvis, cum omni legitima restrictione aquarum ab eo loco, ubi flumen Sileris oritur, usque ad Aquas Salsas. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia pacis aeternae inveniant. Amen.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Ego Gregorius presb. cardinalis tituli Calixti ss.

Ego Ubaldus presb. card. tit. S. Praxedis ss.

Ego Manfredus presb. card. tituli S. Sabinae ss.

Ego Aribertus presb. card. tituli S. Anastasiae ss.

Ego Guido presb. card. tit. Pastoris ss.

Ego Octavianus presb. cardin. tituli S. Caeciliae ss.

Ego Gerardus presb. card. tit. Sancti Stephani in Coelio Monte ss.

Ego Otto diac. cardin. S. Georgii ad Velum Aureum ss.

Decretum sancit, ne quis Ecclesiae huic, vel eius bonis molestiam ullam inferat.

Poena privationis dignitatis, si qua fruatur, qui huic constitutioni non obtemperaverit, atque etiam excommunicationis.

Eugenii PP.

et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Ego Rodolphus diac. card. Sanctae Luciae in Septa Solis ss.

Ego Guido diac. cardin. Sanctae Mariae in Porticu ss.

Ego Ioannes diac. card. Sanctorum Sergii et Bacchi ss.

Datum Signiae per manum Bosonis S. Romanae Ecclesiae scriptoris, v non. maii, indictione xv, incarnationis dom. anno mclii, pontificatus vero domni Eugenii III Papae anno viii.

Dat. die 11 maii anno Domini 1152, pontif. anno viii.

XLIX.

Invalidatio sententiae ab episcopo Reginensi latae in controversia inter monasterium Ss. Salvatoris et Iuliae super dependentia quatuor villarum ad hoc monasterium pertinentium (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Controversia episcopo Reginensi delegata; — Eiusdem sententia; quod incolae harum villarum in eadem Ecclesia sacra percipiant: — Abbatissa autem sacerdotem in ea eligat, qui curam animarum ab episc. Cremonensi accipiat: — Ad ipsam vero abbatissam temporalis spectet administratio. — Huiusmodi controversia ad Eugenium PP. devoluta per appellationem; — Eugenius sententiam invalidat, quia contrariam exemptionibus monasterio, per praedecessores Pontifices concessis, agnoscit; — Confirmatisque antiquis privilegiis, ordinem per incolas villarum servandum statuit: — Abbatissam, ecclesias ad eius monasterium spectantes caeteraque omnia exempta omnimodo ab episcopi Cremonen. subiectione declarans. — Confirmatio sententiae huius sub solitis clausulis.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectae in Christo Filiae Richeldae abbatissae monasterii Sanctae Iuliae, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Ad hoc in Sede iustitiae, disponente Domino, aliis praesidemus, ut singulis

(1) Ex archiv. monasterii huius edidit Margaritus, Bullar. Cassinen., par. II, num. CLXXV.

Ecclesiis et personis ecclesiasticis sua iura servantes, si qua inter ipsas fuerit orta dissensio, sine debito terminemus. Controversiam igitur, quae inter te et venerabilem fratrem nostrum Obertum Cremonensem episcopum super ecclesia de Cicognaria versabatur, ad petitionem eiusdem episcopi, venerabili fratri nostro A. Regino episcopo commisimus terminandam. Qui utraque parte in sua praesentia constituta, et allegationibus ac rationibus hinc inde diligenter auditis et cognitis, multorum sapientum consilio requisito, talem super eadem controversia sententiam promulgavit: ut videlicet homines de quatuor villis, scilicet Casali, villa Ravennensium, Gurgo et Scurulo, qui antiquitus consueverunt venire ad ecclesiam de Cicognaria, sicut ex prolatione testium utriusque partis percepimus, de caetero veniant, et spiritualia ab ea accipiant. De ecclesia vero de Cicognaria ita dicimus, quatenus abbatissa sacerdotem eligat, et ibi ponat; ita tamen, quod episcopo repraesentet, et ab eo curam animarum accipiat. Quartam vero partem decimarum, sicut hactenus ecclesia de Cicognaria tenuit, ita de caetero teneat. Chrisma, Oleum sanctum a plebe Casalis maioris recipiat; ad capitulum, et lectorinas eat: publicos poenitenciales illuc ad poenitentiam recipiendam deducat; temporalem administrationem abbatissae adiudicamus; ecclesiam vero, quae ad laesionem veteris ecclesiae, contra auctoritatem noviter constructam cognoscimus; ad evitandum etiam futurum scandalum, eam removendam esse censemus. Sententiam domini Ariberti de ecclesiis de Calvatone atque Alfiano minime mutamus. A qua sententia praedictus frater noster O. Cremonens. episcopus ad nostram audientiam appellavit. Utraque igitur parte in nostra praesentia constituta, et allegationibus ac rationibus viva voce nobis coram propositis, et actis, allegationes et attestationes utriusque partis continentibus, nobis a memorato fratre nostro Re-

Controversia episcopo Reginensi delegata;

Eiusdem sententia; quod incolae harum villarum in eadem Ecclesia sacra percipiant;

Abbatissa autem sacerdotem in ea eligat, qui curam animarum ab episc. Cremonensi accipiat;

Ad ipsam vero abbatissam temporalis spectet administratio.

Huiusmodi controversia ad Eugenium PP. devoluta per appellationem;

Eugenius sententiam invalidat, quia contrariam exemptionibus monasterio, per praedecessores Pontifices concessis, agnoscit

gino episcopo sub suo sigillo transmissis, diligenter inspectis, et saepius a nobis relectis; cognoscimus sententiam ipsam in maxima sui parte contra privilegia Sedis Apostolicae, monasterio Sanctae Iuliae indulta, fuisse prolatam. In privilegio namque Pauli PP. ita inter caetera scriptum legimus: « Igitur, quia postulatur a nobis, quatenus venerabile monasterium Domini Salvatoris nostri Iesu Christi, situm infra civitatem Brixiam, quod noviter fundare visa est Ansa excellentissima regina, privilegii Sedis Apostolicae infulis decoretur, concordantibus nobis reverendissimis episcopis nostris, ex communi assensu statuere decrevimus, ut praefatum monasterium Domini Salvatoris, cunctaque monasteria cum universis basilicis ad se pertinentibus, quae a piissimae Ansa iure constructa esse noscuntur, Apostolicae Sedis privilegii, cui Deo auctore deservimus, infulis decoretur ». Et infra: « De cuius insuper monasterii uniuscuiusque abbatissae consecratione sanciri communiter decrevimus, ut sibi liceat a quocumque, et de quacumque civitate voluerit, episcopo consecrari; cuiuscumque vero ordinis Ecclesiae eiusdem abbatissae rogatu, similiter a quocumque, et de quacumque civitate voluerit, episcopo expetantur, vel consecrentur. Quibus etiam licentiam concordi institutione concessimus, Chrisma tempore Baptismatis, et Oleum, ad exercenda divina mysteria, seu cuiuscumque specialis negotii subsidium a quocumque episcopo, cum exigit, apostolica largitione percipere ». Et in privilegii PP. Innocentii serie sic invenimus: « Chrisma, Oleum sanctum, consecrationes altarium, sive basilicarum, ordinationes abbatissae, vel monacharum, seu clericorum vestrorum, qui ad sacros fuerint ordines promovendi, seu quicquid ad sacrum ministerium pertinet, a quibuscumque malueritis catholicis, suscipiatis episcopis. Quod igitur in praedicta sententia contra Sedis Apostolicae privilegia continetur, ad normam rectitudinis

Confirmatisque antiquis privilegiis, ordinem

revocare volentes, sicut superius diximus, privilegiis diligenter inspectis, et allegationibus utriusque partis saepe ac plene auditis et cognitis, et attestationibus crebro perlectis, communicato fratrum nostrorum consilio, iudicamus, ut in Ecclesia de Cicognaria iuxta privilegiorum tenorem per te presbyter eligatur, et ibidem ponatur; Chrisma quoque, Oleum sanctum, et caetera spiritualia, idem presbyter, tam in se, quam in sibi subditis, a quocumque voluerit episcopo catholico, et gratiam Apostolicae Sedis habente, suscipiat. Plebi vero de Casali-Maiore, in nullo subiacebit: omnes homines de quatuor villis, Casali videlicet, villa Ravennensium, Gurgo, et villa de Scurois, excepto Banno, et Lombardello, et familia Camparelli, Lupuli, atque Alberti Ferrari, ad praedictam ecclesiam de Cicognaria tam vivi quam etiam mortui pro participandis cunctis spiritualibus vadant. De villa autem de Barcell. Stephanus de Aggere, Modelena, et Osberti, et Doctori, et Barbalongi, et quatuor casae de Barcell. et Petrus Albertus, et cognata sua, in eadem ecclesia de Cicognaria sepe-liantur. Pro caeteris eiusdem villae homines ad ecclesiam de Fossa Capraria percipiendis ibunt. Ecclesia de Cicognaria decimarum quartam partem, sicut hactenus tenuit, semper possideat. Aedificium etiam sub Ecclesiae nomine, contra sacros canones et novi operis denunciationem, infra parochiam de Cicognaria in evidentem Ecclesiae damnum constructum, destruendum penitus iudicavimus. Si vero necessitas hominum villae de Barcell. exegerit, intra eamdem villam et fossam Caprariam, extra parochiam de Cicognaria, Cremonensem episcopum ecclesiam aedificare permittimus. Ne igitur parochiarum fiat confusio, praesenti decreto Apostolicae Sedis auctoritate statui-mus, ut quicumque de supradictis parochiis de una ad aliam domicilium suum transtulerit, ab illa Ecclesia omnia divina percipiat, ad cuius parochiam domicilium

per incolas villarum servandum statuit;

Abbatissam, ecclesias ad n-lus monaster. spectantes, caeteraque omnia exempta omnimodo ab episcopi Cremon. subiectione declarans.

Confirmatio
sententiae he-
tus sub solis
clausulis.

transulisse constiterit. Nulli ergo omnino hominum liceat, huius nostrae diffinitionis paginam temerario ausu infringere, seu quibuslibet molestiis perturbare. Si quis igitur in futurum adversus ista praesumpserit, secundo tertiove commonitus, nisi praesumptionem suam digna satisfactione correxerit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius incurrat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat.

Dat. Signiae v idus iunii, indictione xv.

Dat. die 9 iunii, anno Domini 1152,
pont. anno viii.

L.

Confirmatio constitutionum (quae Charta Caritatis appellantur) ab ordine Cisterciensi monachorum S. Benedicti pro suo bono regimine editarum.

SUMMARIUM

Exordium. — Confirmatio statutorum ordinis Cisterciensis, inter quae continetur: — Quod abbatia non erigatur absque episcopi confirmatione; — Regula S. Benedicti in omnibus monasteriis uniformiter observetur, et etiam cantus, et alia ordinis instituta; — Nullumque contrarium privilegium postuletur; — Capitulum generale Cistercii singulis annis celebretur, et in eo conveniant abbates hic non excepti; — Abbatum culpa vel controversia in capitulo diffiniatur; — Abbas non eligatur de alio ordine; — Omnia alia statuta ordinis, et signanter contenta in Charta Caritatis, confirmantur. — Immunitas locorum ad ordinem pertinentium; — Concessio nonnullorum privilegiorum; — Sanctio poenalis in contravenientes; — Benedictio pro observatoribus. — Papae et card. subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Gothonio Cistercie, ac caeteris fratribus ac monachis, tam praesentibus quam futuris, regularem vitam et Cisterciensem ordinis statuta professis, in perpetuum, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium

Sacrosancta Romana Ecclesia sic in beato Petro apostolorum principe a Do-

mino promissionem obtinuit, quod universalis Ecclesiae fundamentum existeret, et praeceptum accepit, ut christianae fidei professores in fide, religione, omni que sanctimonia confirmaret. Itaque universarum Ecclesiarum profectibus sollicitam se semper exhibuit, ed de instituendo, conservando et provehendo in omnibus Ecclesiis cultu sacrae religionis, fuit omni tempore studiosa; ut et ab ea sicut a fonte, ad universos Ecclesiae filios sit religio derivata; et quod ab aliis, qui spiritus primitias acceperunt, religiose ac salubriter institutum est, per eandem immutabilem acceperit firmitatem. Inde est, dilecti in Domino filii, quod sacrae religionis vestrae opinione, tamquam odore agri pleni, cui benedixit Dominus, provocati, religiosis postulationibus vestris benignum impertimur assensum, et regulares institutiones vestras auctoritate apostolica confirmamus: in quibus sub certis capitulis, quae inferius annexa sunt, decrevimus exprimenda. Statuistis equidem inter vos, ne in alicuius antistitis dioecesi ordinis vestri abbatia fundetur, donec ipse antistes, decretum, quod inter ecclesias ordinis vestri ad custodiam disciplinae firmatum est, ratum se habere promittat: et ut in omnibus monasteriis de ordine vestro, sicut in Cisterciensi Ecclesia, B. Benedicti regula perpetuis temporibus observetur: ut in lectionem ipsius nullus ordinis vestri professor, praeter simplicem et communem intelligentiam, quemlibet alium sensum inducat; sed uniformiter, et sicut quaeque diffinita noscuntur, intelligatur ab omnibus, et inviolabiliter observetur. Easdemque penitus observantias, eundem cantum, et eosdem libros, qui ad officium ecclesiasticum pertinent, per universas ecclesias vestri ordinis teneatis. Nec aliqua omnino ecclesia vel persona ordinis vestri adversus communia ipsius ordinis instituta privilegium a quolibet postulare audeat, vel obtentum quomodolibet retinere. Ordinatum est etiam inter vos, ut omnes abbates

Confirmatio
statutorum or-
dinis Cisterciensis, inter quae
continetur:

Quod abbatia
non erigatur
absque episcopi
confirmatione;

Regula S. Benedicti in omnibus monasteriis uniformiter observetur, et etiam cantus, et alia ordinis instituta;

Nullumque
contrarium pri-
vilegium postuletur;

Capitulum generale Cistercii singulis annis celebretur, et in eo conveniant abbates hic non excepti;

Abbatum culpa vel controversia in capitulo diffiniatur;

Abbas non eligatur de alio ordine;

Omnia alia statuta ordinis, et signanter contenta in Charta Caritatis, confirmantur.

Immunitas locorum ad ordinem pertinentium;

de ordine vestro singulis annis ad generale capitulum Cisterciense, omni postposita occasione, convenient, illis solis exceptis, quos a labore viae infirmitas corporis retardaverit; qui tamen idoneum nuncium delegare debebunt, per quem necessitas remotionis illorum valeat capitulo nunciari: et illis item exceptis, qui in remotioribus partibus habitantes, sine grandi et evidenti difficultate se nequiverint capitulo praesentare. Qui nimirum eo termino venient, qui eis in ipso fuerit capitulo constitutus. Praeterea si aliqua controversia inter quoslibet abbates de ordine vestro emerit, vel de aliquo illorum tam gravis culpa fuerit propalata, ut suspensionem aut depositionem etiam mereatur quicquid inde a capitulo fuerit canonice definitum, sine retractatione aliqua observetur. Personam autem de aliquo ordine nulla Ecclesiarum vestrarum sibi eligat in pastorem, prout nec vestri ordinis aliquam monasteriis aliis statuis ordinari posse abbatem. Haec nimirum, dilectissimi filii, de multis institutionibus ordinis vestri excerpimus, et propriis curavimus capitulis designare. Quia vero singula, quae ad religionis profectum, et animarum salutem regulariter ordinastis, praesenti abbreviationi nequiverunt annecti, nos cum his, quae praescripta sunt, omnia, quae continentur in Charta vestra, quae appellatur Caritatis, et quaecumque inter vos religionis intuitu regulariter statuistis, auctoritate apostolica roboramus; et vobis, vestrisque successoribus, et omnibus, qui ordinem vestrum professi fuerint, inviolabiliter perpetuis temporibus decernimus observanda. De caetero, quia propositum firmum habetis, habitationis vestrae loca extra conversationem saecularium eligendi, grangias vestras, sicut et atria ecclesiarum, a pravorum incursum ac violentia liberare et quietas fore statuimus; et ut nullus ibi hominem capere, spoliare, verberare aut rapinam exercere praesumat, in virtute Sancti Spiritus inhibemus.

Sanctientes etiam, ut propter communia interdicta terrarum nulla Ecclesiarum vestrarum a divinis compellatur officiis abstinere. Sed liceat omnibus de ordine vestro, excommunicatis et interdictis electis, clausis ianuis, summissa voce fratribus suis divina celebrare solemnia. Interdicimus item, ne aliqua omnino persona fratres ordinis vestri audeat ad saecularia iudicia provocare; sed si quisquam sibi adversus eos aliquid crediderit de iure competere, sub ecclesiastici iudicis examine experiendi habeat facultatem. Decernimus ergo, ut nulli aliquando liceat, his quae in hac pagina ex auctoritate apostolorum principis a nobis confirmata et constituta sunt, ausu temerario contraire, ac nostrae huius sanctionis vigorem aliqua praesumptione infringere. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, et culpam suam satisfactione congrua contempserit emendare, divino animadversionis iudicio se noverit subiaccere. Cunctis autem ista servantibus sit gratia et pax a Deo ac Domino nostro Iesu Christo, quatenus, et hic fructum piae devotionis, et actionis bonae percipiant, et apud supremum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus subsc.

Ego Imarus Tusculanus episc. ss.

Ego Ugo Ostien. episc. subsc.

Ego Ubaldus presbyter card. tit. Sanctae Praxedis subsc.

Ego Aribertus presb. cardinalis tituli Sanctae Anastasiae subsc.

Ego Rolandus presbyter cardinalis tit. Sancti Marci subsc.

Ego Gerardus presb. card. tit. S. Stephani in Caelio monte subsc.

Ego Ioannes diaconus card. Ss. Ioannis et Pauli subsc.

Ego Henricus presb. cardinalis tit. Ss. Nerei et Achillei subsc.

Ego Io. presb. card. tituli S. Equitii subscripsi.

Concessio nonnullorum privilegiorum;

Sanctio poenalis in contravenientes;

Benedictio pro observatoribus;

Papae

et card. subscriptiones.

Ego Otto diac. card. Sancti Georgii ad Velum Aureum ss.

Ego Guido diac. card. Sanctae Mariae in Porticu subscripsi.

Ego Ioannes diac. card. Ss. Sergii et Bacchi subc.

Ego Ildebrandus S. R. E. diaconus cardinalis subsc.

Ego Gerardus S. R. E. diaconus cardinalis subsc.

Ego Otto diaconus cardinalis S. R. E. subscripsi.

Ego Bernardus S. R. E. diaconus cardinalis subscripsi.

Datum Signiae, per manum Bosonis S. R. E. scriptoris, kalend. augusti, indictione xv, incarnationis dominicae anno mclii, pontificatus D. Eugenii Papae III anno viii.

Dat. die 4 augusti, anno Domini 1152, pont. anno viii.

Subsequitur Charta Caritatis, superius confirmata.

SUMMARIUM

Exaction nulla abbatibus imponatur per abbatem Cistercii. — Si illi ab observantia regulae declinant, per eundem ad eam reducuntur. — Regula S. Benedicti ab omnibus observetur. — Idem cantus, mores et instituta ubique teneantur. — Nullum privilegium contrarium postuletur. — Abbas Cistercii visitet omnia ordinis monasteria. — Personas corrigat; sed de bonis nihil adimat absque consensu fratrum et abbatis locorum; — Visitetque singulis annis. — Monasterium Cistercii visitetur a quatuor primis abbatibus. — Abbates venientes ad monasterium Cistercii, quid debeant agere. — Abbates alibi convenientes, quid inter se debeant servare. — Si coenobium de novo construxerit, quid faciendum. — Capitulum Cisterciense quotannis celebretur. — In eo de salute animarum, observantiaque reg. etc. tractandum; — Ac de abbatum vitiosorum correctione; — Omniumque culparum corrigendae. — Monasteriorum paupertati subveniendum — Electio abbatis

cuiusque monasterii quomodo agenda. — Electio abbatis Cistercii quo pacto peragenda. — Persona abbatis non eligatur de alio ordine, nec alteri ordini detur. — Quando abbas sit ad sui instantiam ab onere abbatis relaxandus. — Veluti praevaricator ordinis removendus et deponendus. — Si depositus, vel eius monachi sint rebelles, coerceantur. — Abbas Cistercii quomodo sit corrigendus, et quid agendum sit, si ipse et monachi Cistercii recalcitraverint.

Quia unius veri Regis et Domini et Magistri nos omnes servos, licet inutiles esse cognoscimur, ideo abbatibus et confratribus nostris monachis, quos per diversa loca Dei pietas per nos miserimos hominum sub regulari disciplina ordinaverit, nullam terrenae commoditatis seu rerum temporalium exactionem imponimus. Prodesse enim illis omnibusque S. E. filiis cupientes, nihil, quod eos gravet, nihil, quod eorum substantiam minuat, erga eos agere disponimus. Ne dum nos abundantes de eorum paupertate esse cupimus, avaritiae malum, quod secundum Apostolum idolorum servitus (a) comprobatur, evitare non possimus. Curam tamen animarum illorum, gratia caritatis retinere volumus, ut si quando a sancto proposito et observantia sanctae regulae declinare, quod absit, tentaverint, per nostram sollicitudinem ad rectitudinem vitae redire possint. Nunc ergo volumus, et illis quoque praecipimus, ut regulam Sancti Benedicti per omnia observent, sicut in novo monasterio observatur. Non alium inducant sensum in lectione sanctae regulae, sed sicut antecessores nostri sancti Patres, monachi videlicet monasterii, intellexerunt et tenuerunt, et nos hodie intelligimus et tenemus, ita et intelligant et teneant. Et quia omnes monachos ipsorum ad nos venientes in claustrum nostrum recipimus, et ipsi similiter nostros in claustris, ideo opportunum nobis videtur, et hoc volumus etiam, ut mores et can-

(a) Ephes v. 8. (n. r.)

Exaction nulla abbatibus imponatur per abbatem Cistercii.

Si illi ab observantia regulae declinant, per eundem ad eam reducuntur.

Regula S. Benedicti ab omnibus observetur.

Idem cantus, mores et instituta ubique teneantur.

Nullum privilegium contrarium postuletur

Abbas Cistercii visitet omnia ordinis monasteria;

Personas corrigat; sed de bonis nihil adimat absque consensu fratrum et abbatis locorum

Visitetque singulis annis;

Monasterium Cistercii visitetur a quatuor primis abbatibus.

tum et omnes libros, ad horas diurnas et nocturnas, et ad missam necessarios, secundum formam inorum et librorum novi monasterii possideant: quatenus in actibus nostris nulla sit discordia, sed una caritate, una regula, similibusque vivamus moribus. Nec aliqua Ecclesia vel persona ordinis nostri adversus communia ipsius ordinis instituta privilegium a quolibet postulare audeat, vel obtentum quolibet modo retinere. Cum vero abbas novi monasterii ad aliquod horum coenobium visitandi venerit gratia, illius loci abbas ecclesiam novi monasterii suae esse Ecclesiae matrem recognoscat, et cedat ei in omnibus locis monasterii. Et ipse abbas adveniens locum illius loci abbatis, quandiu ibi manserit, teneat, excepto quod non in hospitio, sed in refectorio cum fratribus propter disciplinam servandam comedet, nisi abbas loci illius defuerit. Similiter et omnes supervenientes nostri ordinis abbates faciant. Quod si plures supervenerint, et abbas loci defuerit, prior illorum in hospitio comedat. Ex hoc excipitur, quod abbas loci illius, et in praesentia maioris abbatis, novitios suos post regularem probationem benedicit. Abbas quoque novi monasterii caveat, ne quidquam praesumat tractare aut ordinare aut contingere de rebus illius loci, ad quem venerit, contra abbatis vel fratrum voluntatem. Si autem praecepta regulae vel ordinis nostri intellexerit in eodem loco praevaricari, cum consilio praesentis abbatis caritative studeat fratres corrigere. Si vero abbas loci illius non affuerit, nihilominus quod sinistrum invenerit corrigat. Quemlibet per annum visitet abbas maioris ecclesiae, vel per se vel per aliquos de coabbatibus suis, omnia monasteria, quae ipse fundaverit. Et si fratres amplius visitaverit, inde gaudeant magis. Domum autem Cisterciensem simul per se ipsos visitent quatuor primi abbates, de Firmitate, de Pontiniaco, de Claravalle, ed de Morimundo, die, qua

Bull. Rom. Vol. II.

74

inter se constituerint, praeter annum capitulum, nisi forte aliquem eorum gravis aegritudo detineat. Cum autem aliquis nostri ordinis abbas ad novum monasterium venerit, reverentia abbati exhibeatur congrua, stallum abbatis illius teneat, in hospitio comedat, si tamen abbas defuerit; si vero praesens fuerit, nihil horum agat, sed in refectorio comedat. Prior autem loci negotia coenobii disponat. Inter abbatias illas, quae se non genuerunt alterutras, ista erit lex. Omnis abbas in omnibus locis sui monasterii coabbati suo cedet advenienti, ut impleatur: Honore invicem praevenientes (1). Si duo, aut eo amplius, convenerint, qui prior de advenientibus erit, locum superiorem tenebit. Omnes tamen, praeter abbatem praesentis loci, in refectorio comedent, ut supra duximus: abbates autem ubicumque convenerint, secundum tempus abbatiarum ordinem suum tenebunt, ut cuius ecclesia fuerint antiquior, ille sit prior. Ubicumque vero consederint, humilient sibi mutuo. Cum vero aliqua Ecclesiarum nostrarum Dei gratia adeo creverit, ut aliud coenobium construere possit, illam diffinitionem, quam nos inter nostros confratres tenemus, et ipsi inter se teneant, excepto quod annum inter se capitulum non habebunt; sed omnes abbates de ordine nostro singulis annis ad generale capitulum Cisterciense, omni postposita occasione, conveniant; illis solis exceptis quos corporis infirmitas retinuerit; qui tamen idoneum nuncium delegare debebunt, per quem necessitas remotionis eorum valeat capitulo nunciari; et illis item exceptis, qui in remotioribus partibus habitantes eo termino venient, qui eis fuerit in capitulo constitutus. Quod si quis alia quacumque occasione quandoque remanere a nostro generali capitulo praesumpserit, sequentis anni capitulo pro culpa veniam petat, nec sine gravi animadversione transeat: in quo capitulo de salute suarum anima-

(1) Rom. xii, 10. (n. r.)

Abbatem venientes ad monasterium Cistercii, quid debeant agere.

Abbatem alibi convenientes, quid inter se debeant servare.

Si coenobium de novo construxerit, quid faciendum.

Capitulum Cisterciense quotannis celebretur.

In eo de sa-
lute animarum,
observantiaque
reg. etc. tra-
ctandum;

Ac de abba-
tum vitiosorum
correctione;

Omniumque
culpa corri-
gendae.

Monasteriorum
paupertati sub-
venendum.

Electio abba-
tis cuiusque mo-
nasterii quomo-
do agenda.

Electio abbatis
Cisterciensis quo pa-
cio peragenda.

rum tractent. In observatione sanctae re-
gulae vel ordinis, si quid est emendan-
dum vel corrigendum, ordinent. Bonum
pacis et caritatis inter se confirmet.
Si quis vero abbas minus in regula stu-
diosus, vel saecularibus nimis intentus,
vel in aliquibus vitiosus repertus fuerit,
ibi caritative clametur, veniam petat,
poenitentiam pro culpa sibi indictam
adimpleat; hanc vero clamorationem non-
nisi abbates faciant. Si forte aliqua con-
troversia inter quoslibet abbates emer-
serit, vel aliquorum illorum tam gravis
culpa propalata fuerit, ut suspensionem,
aut etiam depositionem mereatur, quic-
quid inde a capitulo fuerit diffinitum,
sine retractatione observetur. Si vero pro
diversitate sententiarum in discordiam
causa devenerit, illud inde irrefragabi-
liter teneatur, quod abbas Cisterciensis,
et hi qui sanieris consilii, et magis idonei
apparuerint, iudicabunt. Hoc observato,
ut nemo eorum, ad quos specialiter causa
respexerit, diffinitioni debeat interesse.
Quod si aliqua Ecclesia pauperiem into-
lerabilem incurrerit, abbas illius eoenobii
coram omni capitulo causam nunciare
studeat. Tunc singuli abbates maximo ca-
ritatis igne incensi, illius Ecclesiae penu-
riam rebus a Deo sibi collatis, prout
abundaverint, sustentare festinent. Si
qua domus ordinis nostri abbate proprio
fuerit destituta, maior abbas de cuius
domo domus illa exivit, omnem curam
habeat ordinationis illius, donec in ea
abbas alius eligatur; et praefixa die ele-
ctionis, etiam ex abbatibus, si quos domus
illa genuit, advocentur, et consilio ac vo-
luntate patris abbatis, abbates et monachi
domus illius abbatem eligant. Domui au-
tem Cisterciensi, quae mater est omnium
nostrum, dum proprio caruerit abbate,
quatuor primi abbates, scilicet de Firmitate,
et de Pontiniaco, de Claravalle, et
de Morimundo provideant; et super eos
sit cura domus illius, donec abbas in ea
electus fuerit et statutus. Ad electionem
autem Cisterciensis abbatis, praefixa et

praenominata die ad minus per quindecim
dies, convocentur ex abbatibus, qui ex
domo de Cistercio exierunt, et ex aliis,
quos praedicti abbates et fratres Cister-
cienses idoneos noverunt, et congregati in
nomine Domini, abbates et monachi Ci-
stercienses eligant abbatem. Liceat autem
cuique matri Ecclesiae nostri ordinis, non
solum in monachis filiarum suarum eccle-
siarum, sed de ipsis quoque abbatibus
earum, libere sibi, si necesse fuerit, assu-
mere abbatem. Personam vero de alio or-
dine nulla de Ecclesiis nostris sibi eligat in
abbatem, sicut nec nostrum aliquem liceat
aliis monasteriis, quae non sunt de or-
dine nostro, dari. Si quis abbas pro inu-
tilitate, seu pusillanimitate sua, a Patre
suo abbate domus illius, unde sua exivit,
postulaverit, ut ab onere abbatis suae
relaxetur, caveat ille, ne facile et sine
rationabili causa, et multum necessaria
acquiescat. Sed et si qua tanta fuerit ne-
cessitas, nihil per se inde faciat, sed
convocatis aliquibus abbatibus aliis nostri
ordinis, eorum consilio agat, quod pariter
noverint oportere. Si quis vero abbatem,
contemptor sanctae regulae, aut ordinis
esse praevericator, vel commissorum sibi
fratrum vitiis consentiens innotuerit, ab-
bas matris Ecclesiae per se ipsum vel
priorem suum, aut quomodo opportunius
potuerit, de emendatione eum admoneat
usque quater. Quod si nec ita correctus
fuerit, nec sponte cedere voluerit, con-
gregato aliquanto numero abbatum no-
strae congregationis, transgressorem san-
ctae regulae ab officio suo amoveant; ac
deinceps alter, qui dignus sit, consilio et
voluntate maioris abbatis a monachis illius
Ecclesiae simul et abbatibus, si qui ad
eam impertineant, sicut supradictum est,
eligatur. Si autem ille, qui deponitur,
aut monachi eius (quod Deus avertat) con-
tumaces et rebelles esse voluerint, vel
sententiis minime acquiescant, ab ipso
abbate matris Ecclesiae, et a caeteris co-
abbatibus eius, excommunicationi sub-
dantur, ac deinceps ab ea coerceantur,

Persona abba-
tis non eligatur
de alio ord. ne,
nec alteri or-
dini detur.

Quando abbas
sit ad sui in-
stantiam ab onere
abbatis relaxandus;

Veluti praevera-
ricator ordinis
removendus et
deponendus.

Si depositus,
vel eius mona-
chi sint rebel-
les, coerceantur.

prout fieri potuerit, et cognoverint expe-
dire. Ex hoc sane si quis illorum ad se
reversus de morte animae suae resurgere,
et ad matrem suam redire voluerit, tam-
quam filius poenitens recipiatur. Nam
sine hac causa, multo semper studio de-
vitanda, nullus abbas monachum alterius
cuiusquam abbatis ordinis nostri sine
eius voluntate inter suos ad habitandum
monachos introducat. Eodem etiam modo,
si forte (quod absit) abbates nostri ordinis
matrem nostram Cisterciensem Ecclesiam
in sancto proposito languescere, et ab ob-
servatione regulae vel ordinis nostri exor-
bitare cognoverint, abbatem eiusdem loci
per quatuor primos abbates, scilicet de
Firmitate, de Pontiniaco, de Claravalle,
et de Morimundo, sub caeterorum abba-
tum nomine, usque quater, ut corrigatur
ipse, et alios curet corrigere, admoneant,
et caetera quae de aliis dicta sunt abba-
tibus, si incorrigibiles apparuerint, circa
eum studiose adimpleant: excepto quod
si sponte cedere noluerint, nec deponere,
nec contumaci dicere anathema poterunt,
donec autem in generali capitulo, aut si
illud forte iam visum fuerit expectari non
posse, in conventu, aliis convocatis ab-
batibus, qui de Cistercio exierunt, et ali-
quibus aliorum, virum inutilem ab officio
suo deponant; et tam ipsi quam monachi
Cistercienses idoneum abbatem eligere
studeant. Quod si abbas ille et monachi
Cistercienses, contumaciter recalcitrare
voluerint, gladio excommunicationis eos
ferire minime vetantur. Postea vero, si quis
horum praevericatorum tandem resipi-
scere, et animam suam salvare cupiens,
ad quamlibet quatuorstrarum Eccle-
siarum, sive ad Firmitatem, sive ad Pon-
tiniacum, sive ad Claravallam, sive ad
Morimundum confugerit, sicut domesticus
et cohaeres Ecclesiae cum regulari satis-
factione recipiatur, quoad usque propriae
Ecclesiae, sicut iustum fuerit, reconcilia-
tae, quandoque reddatur. Interim autem,

Abbas Cistercii
quomodo sit
corrigendus, et
quid agendum
sit, si ipse et
monachi Cister-
cii recalcitra-
verint.

annuum abbatum capitulum; non apud
Cistercium, sed ubi a quatuor supra notatis
abbatibus provisum fuerit, celebrabitur.

LI.

*Canonicis basilicae S. Petri in Vaticano
conceditur quarta pars oblationum om-
nium, quae in eadem Ecclesia fiunt (1).*

SUMMARIUM

Prooemium, in quo merita Ss. ap. Petri
et Pauli summam recitat. — Familiam
B. Petri peculiari affectu prosequi decet.
— Quartam oblationum partem, quae de
altari, de arca, omnibusque ministeriis
proveniunt, canonicis concedit et confirmat.
— Adhortatio pastoralis. — Poena contra
inobservantes. — Pax servantibus. — Eu-
genii PP. et Sabinen. ac Tusculanen. epi-
scoporum subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis
Bernardo presbytero cardinali Sancti Clementis, et
Ecclesiae Beati Petri archipresb., atque caeteris eius-
dem Ecclesiae canonicis, tam praesentibus quam fu-
turi canonice substituendis, in perpetuum.

Beatorum Petri et Pauli tam eminens
et tam gloriosa societas, ut et ambo sint
doctores gentium, auctores martyrum,
principes sacerdotum: et cum inter uni-
versos apostolos peculiari quadam prae-
rogativa praecellant, aequalitatis in Coelo
meritis disparitatem non sentiunt. Petro
ab ipso Salvatore nostro Domino Iesu
Christo claves regni Coelorum sunt com-
missae: Paulus a Deo electus est, ut de
multitudine gentium regnum Coelorum
impleat sua praedicatione; Petrus petra
est, et fundamentum fidei, et ne metua-
mus, in soliditate nos firma sustentat:
Paulus, ne pravo haereticorum dogmate
vulneremur, mortalitatis honestate, et in-
vincibili ratione fidei nos armat. Petrus
principatum tenens, ex potestate ligat et
solvit: Paulus diligens praedicator, ne
quid reprehensibile vel ligatione dignum
in nobis appareat, mirabili nos exhorta-

Prooemium,
in quo merita
Ss. apost. Petri
et Pauli sum-
mam recitat.

(1) Ex Baronio ad ann. 1151.

tione praemunet. Petrus firmamentum nostrum est, ac domus fortitudinis, et in fide eius plantati et radicali sumus: Paulus vas electionis praedestinos a Deo, et electos coelestis tubae sonoritate vocavit; et pro nobis sine intermissione orans, ne a fide et veritate deviamus, apud Deum interveniendo nos protegit.

Familiam beati Petri peculiari affectu prosequi decet.

Cum igitur ii duo, maxima luminaria Dei Ecclesiam illustrantia, pari et amabili splendore et fraterno amore praefulgeant, aequitatis et iustitiae persuadet ratio, ut nos, qui licet indigni Christi vices in terris agimus, et in eiusdem apostolorum principis cathedra residere conspiciamur, domesticam beati Petri familiam paterno diligamus affectu, et pia eam provisione in suis necessitatibus adiuvemus. Huius

Quartam oblationum partem, quae de altari, de arca, omnibusque ministeriis proveniunt, canonicis concedit et confirmat.

itaque rationis debito provocati, dilecti in Domino filii, quartam partem omnium oblationum, quae de altari eiusdem beati Petri apostoli, et tam de arca, quam de omnibus ministeriis ipsius Ecclesiae, praeterquam de ministerio beati Leonis proveniunt, vobis ex consensu fratrum nostrorum episcoporum et cardinalium, Sedis Apostolicae auctoritate concedimus, et praesentis scripti pagina confirmamus; ita videlicet, ut semper, cum volueritis, facultatem liberam habeatis eandem oblationem in vestris manibus retinendi atque custodiendi, seu aliis, quibus volueritis, cum nostrorum successorum consensu vendendi: salva in omnibus aliis, et retenta in nostris et nostrorum manibus ipsius Ecclesiae libera dispositione atque custodia. Hoc autem ideo facere dignum duximus, ut vos die ac nocte studiose in Dei laudibus desudantes, tam in missarum celebratione quam in matutinis et aliis horis, pro vivorum ac defunctorum salute, attenta diligentia et honeste decantantibus, praedictam Beati Petri ecclesiam obsequio debito veneremini, et Dei fideles, apostolorum limina devotione debita visitantes, locum ipsum in maiore devotione ac veneratione semper habeant. Decernimus ergo, ut nulli omnino homi-

Adhortatio pastoralis.

num fas sit, huius nostrae concessionis paginam temerario ausu infringere, seu quibuscumque modis perturbare. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularive persona id attentare praesumpserit, secundo tertiove commonita, nisi praesumptionem suam congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem hanc nostram constitutionem eidem loco servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Poenae contra inobservantes.

Pax servantibus.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus subsc.

Eugenii PP.

Ego Conradus Sabinensis episcopus subscripsi.

et Sabinensis ac Tusculanensis episcoporum subscriptiones.

Ego Imarns Tusculanus episcopus ss. Datum Romae apud S. Petrum per manum Bosonis sanctae Romanae Ecclesiae scriptoris, iv idus aprilis, indict. i, incarnationis dominicae anno MCLIII, pontificatus vero domni Eugenii III Papae anno ix.

Locus plumbi.

Dat. die 10 aprilis, anno Domini 1153, pontif. anno ix.

LII.

Monasterium Sarlatense (nunc Ecclesia Sarlatensis), a Pipino et Carolo principibus fundatum, sub sancti Petri tutelae recipitur (1).

SUMMARIUM

Monasterium hocce sub tuitione Sedis Apost. recipit Pontifex. — Eidem bona omnia confirmat. — In parochiis monachis con-

(1) Ex tom. II Gall. Christ., inter instrumenta Eccl. Sarlaten., num. II.

cedit ius eligendi presb., qui curam animarum ab episcopo recipiant, ab eodem in spiritualibus, in temporalibus vero ab ipsis monachis dependentes. — Ab eisdem quoque monachis abbatem eligi decernit; — Nonnullaque concedit privilegia. — Decretum immunitatis. — Annuus census duorum aureorum persolvendus. — Solitae clausulae. — Eugenii PP. et S. R. E. card. subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Raymundo abbati Sarlatensis monasterii S. Salvatoris, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

(Deest initium).

Monasterium hocce sub tuitione Sedis Apostolicae recipit Pontifex.

Eapropter, dilecte in Domino fili Raymunde abbas, tuis iustis postulationibus gratum impertientes assensum, Sarlatense monasterium, cui Deo auctore praesides, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut idem locus, sicut ab eius fundatoribus nobilis memoriae Pipino et Carolo principibus institutus est, quietus et ab omni exactione seu gravamine liber in perpetuum perseveret. Praeterea quascumque possessiones, quaecumque bona, idem monasterium in praesenti iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata servantur; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: ecclesiam videlicet Sanctae Mariae de Mercato cum decimis et appendiciis suis, S. Martini de Campaignaco, Sancti Leontii cum appendiciis earum, S. Mariae de Montiguaco cum capella intra muros ipsius castri posita, S. Riberii cum appenditiis suis, S. Petri de Cornu, S. Mundanae cum curiis de Marciliaco de Calabro, S. Simeonis de Gordonio, S. Petri de Cador, capellam S. Mariae de Carlux, ecclesiam Sancti Amandi de Symeyrols, medietatem reddituum ecclesiae S. Mariae de Pratis, S. Iacobi de Trapa cum ap-

Eidem bona omnia confirmat.

pendiciis suis, curtes de Syourac, ecclesiam S. Mariae de Moncuq, S. Mariae de capella cum plurimis ecclesiis et terris in Vicaria de Canves positis, ecclesias S. Hilarii de Doissac, S. Mariae de Sales, ecclesiam S. Sacerdotis de Aurenga cum appenditiis suis in ecclesiis S. Vincentii, S. Aviti, S. Martini de Drot, S. Petri de Auvert, ecclesiam S. Mariae de Valle, Sancti Martini de Calviaco, cum appendiciis earum, ecclesiam Sancti Desiderii, Sancti Saturnini, Sancti Martini de Causac, ecclesiam Sancti Martini de Petrus, Sancti Martini di Lanvilla, Sancti Iohannis de Podio Girolmi cum capella Sanctae Mariae Magdalenae, ecclesias Sancti Martini de Saussignac, Sancti Saturnini de Annac, Sancti Stephani de Borchet, Sancti Aviti de Balares, ecclesiam de Somensac, Sancti Iuliani, Sancti Petri de Roqueta, ecclesiam Sancti Sulpitii de Pico, ecclesiam Sancti Michaelis de Lantes, ecclesiam Sancti Germani de Rastanella cum appendiciis suis, S. Petri de Nessa cum appenditiis suis, medietatem reddituum ecclesiae Sancti Amandi, ecclesiam Sancti Christophori cum appenditiis suis, monasterium Sigiacense cum appenditiis suis, ecclesias Sanctae Mariae de Aurevilla, S. Severini, S. Frontonis, Sancti Petri de monasterio Sanctae Crucis, Sancti Perdulphi, Sanctae Eulaliae, capellam Sanctae Mariae de Monte, Sancti Iohannis de Agen, Sancti Martini de Gardelus, duas partes reddituum eccl. Sanctae Mariae de Monsaguel, monasterium quoque de Fita cum ecclesiis Sancti Fidis, Sanctae Mariae de la Esterna, Sancti Mauriti, Sancti Damiani, Sanctae Mariae de Morbel, Sanctae Mariae de Rocella, Sanctae Mariae de Berrat, cum decimis et earum appenditiis et cum medietate reddituum ecclesiae Sancti Petri de Toulouse, vobis et per vos Sarlatensi coenobio confirmamus: ecclesias Sancti Petri de Caviac, Sancti Martini de Genebredo, Sanctae Mariae de Sergiaco cum pertinentiis earum: in parochialibus autem ecclesiis, quas tenetis,

In parochiis
monachis con-
cedit ius eli-
gendi presby-
teros qui curam
animarum ab
episcopo reci-
pian, ab eodem
in spiritualibus,
in temporalibus
vero ab ipse
monachis de-
pendentes;

Ab eadem quo-
que monachis
abbatem eligi
docernit;

Nonnullique
concedit privi-
legia.

Decretum im-
munitatis.

Annus census
duorum aureo-
rum persolven-
dus.

Solite clau-
sulæ

presbyteros eligatis, et episcopo praesen-
tetis, quibus, si idonei fuerint, episcopus
animarum curam committat, ut de plebis
quidem cura episcopo respondeant, vobis
vero pro temporalibus ad ipsum mona-
sterium pertinentibus debitam subiectionem
exhibeant. Obeunte te, nunc eiusdem
loci abbate, vel tuorum quolibet
successorum, nullus ibi qualibet subreptionis
astutia seu violentia praeponatur,
nisi quem fratres communi consensu, vel
fratrum pars consilii sanioris, secundum
Dei timorem, et B. Benedicti regulam
provident eligendum. Sepulturam quoque
vestri monasterii, et locorum ad ipsum
pertinentium, sicut hactenus habuistis,
secundum antiquam consuetudinem,
liberam et quietam permanere censemus;
nec archiepiscopus vel episcopus aliquis
tam ipsum Sarlatense coenobium quam
Fitense et Issigiacense monasteria, seu
abbatis personam interdiceret vel excom-
municare praesumat; nemo inobedientes
monachos contra abbatem manu teneat;
nullus circa ecclesias vicinias solito fun-
dare praesumat. Decernimus ergo, ut
nulli omnino hominum liceat, praefatum
monasterium temere perturbare, aut eius
possessiones auferre, vel ablatas retinere,
minuere, seu quibusdam vexationibus fa-
tigare; sed omnia integra conserventur,
eorum, pro quorum gubernatione ac sub-
stantiatione concessa sunt, usibus omni-
modis profutura. Ad iudicium autem hu-
ius a Sede Apostolica perceptae libertatis
de supradicto Sarlatensi monasterio au-
reum unum, de Fitensi vero alterum, de
Issigiacensi alium, quotannis nobis nostris-
que successoribus persolvetis. Si qua igitur
in futurum ecclesiastica saecularisve per-
sona, hanc nostrae constitutionis paginam
sciens, contra eam temere venire tenta-
verit, secundo tertiove commonita si
non satisfactione congrua emendave-
rit, potestatis honorisque sui dignitate
careat, reamque se divino iudicio existere
de perpetrata iniquitate cognoscat et a
sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et

Domini Redemptoris nostri Iesu Christi
aliena fiat, atque in extremo examine di-
strictae ultioni subiaceat. Cunctis autem
eidem loco sua iura servantibus sit pax
Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic
fructum bonae actionis percipiant, et apud
districtum Iudicem praemia eternae pacis
inveniant. Amen.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae
episcopus ss. Eugenii PP.

Ego Conradus Sabinensis episcopus. et S. R. Eccle-
Ego Otto diacordus (1) Sancti Georgii siae cardina-
ad Velum Aureum. lium subscri-
ptiones.

Ego Iacintus diaconus card. Sanctae
Mariae in Cosm.

Ego GG. presb. card. S. Callisti.

Ego Guido presbyter cardinalis Sancti
Chrysogoni.

Ego Imarus Tusculanus episcopus.

Ego Ugo Ostiensis episcopus.

Datum Romae apud S. Petrum per
manum Bosonis sanctae Romanae Eccle-
siae scriptoris, v non. maii, indictione 1,
an. incarn. dom. MCLIII, pontificatus vero
domini Eugenii PP. III anno ix.

Dat. die 3 maii, anno Domini 1153,
pontif. anno ix.

LIII.

*Confirmatio bonorum omnium, et iurium
sanctae Astensis Ecclesiae, quorum dire-
ctum dominium soli episcopo concedi-
tur (2).*

*Ecclesiae huius canonicis bona pariter om-
nia confirmavit Sergius PP. II, Const.
Cum divina, dat. anno iv pontif.*

SUMMARIUM

Exordium. — Bona omnia Pontificum, re-
gumque donationes confirmat Pontifex;
— Aliqua numerat; — Decimationes ipsas
episcopatus ab ep. sine alicuius personae
laicalis interventu administrari statuit; —
Lites, quae subinde oriri poterunt, eccle-
siastico tantum iudicio definiri iubet; —

(1) Lege diaconus. (n. r.) (2) Ex Ughell., Ital.
Sac., tom. iv, ubi de Astensibus episcopis.

Ecclesiarum vero parochialium curam pres-
byteris a regularibus eligendis per solum
episcopum concedit; — Nisi monachi spe-
ciali fruuntur Sedis Apostolicae privilegio.
— Roboratio decreti huius. — Solitae
clausulae. — Eugenii PP. et S. R. E. card.
subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri
Anselmo Astensi episcopo, suisque successoribus, re-
gulariter substituendis, in perpetuum.

Exordium.

In eminenti Sedis Apostolicae specula,
disponente Domino, constituti, fratres no-
stros episcopos fraterna charitate debemus
diligere, et Ecclesiis, quibus Domino mi-
litare noscuntur, suam iustitiam conser-
vare. Eapropter, venerab. in Christo frater
Anselme episcopo, tuis iustis postulatio-
nibus clementer annuimus, et ecclesiam
Beatae Mariae, cui Deo auctore praesse
dignosceris, sub beati Petri et nostra
protectione suscipimus, et praesentis scri-
pti privilegio communimus; statuentes, ut
quascumque possessiones, quaecumque
bona, eadem Ecclesia impraesentiarum
iuste et canonice possidet, aut in futurum
concessione Pontificum, largitione regum
vel principum, oblatione fidelium, seu aliis
iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci,
firma tibi tuisque successoribus, et per
vos eidem Ecclesiae illibata permaneant;
in quibus haec propriis duximus expri-
menda vocabulis: abbatiam S. Dalmatii
de Pedona cum castro, curte et valle Gessii
usque ad Fenestras, et plebem eiusdem
loci cum omnibus ecclesiis ad se perti-
nentibus, abbatiam Ss. Apostolorum cum
omnibus pertinentiis, abbatiam S. Ana-
stasii cum omnibus pertinentiis, abbatiam
de Azano cum castello et capellis et om-
nibus pertinentiis suis, abbatiam S. Chri-
stofori, plebem Quadrigentiam cum ca-
stro, curte et ecclesiis ad se pertinentibus,
plebem Onvillensem cum omnibus eccle-
siis ad se pertinentibus, plebem de Mon-
talto cum omnibus ecclesiis ad se perti-
nentibus, plebem S. Mariae in Grana
cum castro, curte et ecclesiis ad se per-
tin., plebem de Bagnasco, plebem de

Bona omnia
Pontificum, re-
gumque dona-
tiones confir-
mat Pontifex.

Aliqua nume-
rat.

Duodecimo, plebem de Musantia cum
omnibus ecclesiis ad ipsam pertinentibus,
plebem S. Iulii de Lavegia cum curte;
castello et ecclesiis ad se pertinentibus,
plebem S. Vincentii de Marcelengo, ple-
bem de Predocha, plebem de Canalibus
cum omnibus possessionibus et ecclesiis
ad se pertinentibus, plebem de Novello
cum ecclesiis ad se pertinentibus, plebem
de Vitia cum ecclesiis, castro, curte, silvis
et omnibus pertinentiis suis, plebem de
Garena cum xenodochiis et ecclesiis et
pertinentiis suis atque boscho, qui dici-
tur Insula S. Ioannis, plebem Sancti Pe-
tri de Publico cum curte et omnibus
Ecclesiis ad se pertinentibus, plebem de
Munchiano cum ecclesiis ad se pertinen-
tibus, plebem de Lavallesio cum curte
et ecclesiis ad se pertinentibus, plebem
de Bagennis cum castro, curte, silva ban-
nale et cunctis ecclesiis ad se pertinenti-
bus, plebem S. Petri in Grado cum curte,
castro Ecaruo, capellis, silvis et omnibus
pertinentiis suis, plebem de Carazone cum
castro, curte et ecclesiis ad se pertinen-
tibus, plebem S. Petri de Vico cum curte
et capellis et eremitorio S. Ambrosii,
quod dicitur Mons Altus, cum ferraria
valle Causalia et castro Rivoburente usque
ad cacumina Alpium, plebem Praedolen-
sem cum curte, castro et ecclesiis ad se
pertinentibus, plebem de Bagennis supe-
rioribus cum curte, castro, capellis, silvis
et castro Fortice usque in Bisimalta, et
cum ecclesia S. Stephani iuxta fontem
Brobii cum pertinentiis suis, plebem Mæ-
oxinam cum omnibus ecclesiis ad se per-
tinentibus, plebem S. Albani cum castro,
curte, ecclesiis, molendinis et silvis, ca-
strum, quod vocatur Altavilla, cum curte
et pertinentiis suis: quidquid habetis in
Monte Magno, castrum Contansteris cum
pertinentiis suis, Coprile cum Comitile,
comitatum, qui dicitur Serralunga, sil-
vam, quae dicitur Populare, cum castris
et villis infra contentis, Cerasolas cum
castris et pertinentiis suis, castrum Sum-
mae-Ripae de Boscho cum suis pertinen-

tiis, castrum Summae-Ripae cum suis pertinentiis, Caiarascum cum omnibus suis pertinentiis, castrum, quod dicitur Montaldus, comitatum et receptum Pollensi, comitatum civitatis et totius episcopatus cum publicis functionibus, et quae largitione imperatorum Astensi Ecclesiae rationabiliter collata esse noscuntur. Sancimus praeterea, ut omnes decimationes vestri episcopatus, exceptis iis, quae de laboribus suis, quos propriis manibus vel sumptibus excolunt, monachis a Sede Apostolica indultae sunt, secundum sacerorum canonum instituta sine alicuius contradictione in vestra dispositione consistent. Quod si feudali consuetudine de decimis lites emergerint, ecclesiastico tantum iudicio terminentur. Liceat quoque vobis, exactiones, quae sub praetextu feudi vel alia occasione in ecclesiis fiunt a laicis remove. In parochialibus vero ecclesiis, quas in vestro episcopatu monachi seu regulares canonici tenent, iuxta decretum praedecessoris nostri felicis memoriae Papae Urbani presbyteros eligant, et vobis praesentent, quibus, si idonei fuerint, animarum curam vos debetis committere; ut de plebis quidem cura vobis respondeant, eis vero pro rebus temporalibus ad eorum loca pertinentibus dignam subiectionem exhibeant: salvo nimirum Apostolicae Sedis privilegio. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnino profutura: si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non sa-

tisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei ac Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus.

Ego Conradus Sabinensis episcopus subscripsi.

Ego Otto diac. card. S. Georgii ad Velum Aureum ss.

Ego Ioannes Tusculanus episc. subsc.

Ego Guido diaconus card. S. Mariae in Porticu ss.

Ego Otto diac. card. S. Nicolai in Carcere Tulliano ss.

Ego Hugo Ostiensis episcopus ss.

Ego GG. presb. card. tit. S. Callisti ss.

Ego Guido presb. cardinalis tituli B. Chrys. ss.

Ego Ubaldus presbyter card. S. Praxedis subsc.

Ego Manfredus presb. cardinalis tituli S. Sabinae ss.

Ego Aribertus presb. card. tit. S. Anastasiae subsc.

Ego..... presb. cardinalis tit. S. Pastoris ss.

Datum Romae apud S. Petrum per manum Rolandi presbyteri cardinalis ac cancellarii, xvii kal. iunii, indict. i, incarn. Dom. anno MCLIII, D. Eugenii Papae anno ix.

Dat. die 16 maii, anno Domini 1153, pont. anno ix.

Decimationes ipsas episcopatus ab ep. sine alicuius personae laicalis interventu administrari statuit.

Lites, quae subinde oriri poterunt, ecclesiastico tantum iudicio defini iubet.

Ecclesiarum vero parochiarum presbyteris a regularibus eligendis per solum episcopum conceditis, nisi monachi speciali fruantur Sedis Apostolicae privilegio.

Rebatio decreti huius;

Solae clausulae.

Eugenii PP.

et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

LIV.

Monasterium S. Benedicti de Saxo Laterone Clusinae dioecesis sub protectione Sedis Apostolicae recipitur, eiusque bona omnia confirmantur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Decretum confirmationis honorum ad hoc monasterium spectantium; — Et exemptionis a quacumque molestia, vi etc. sub solitis clausulis. — Eugenii PP. subscriptio.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Actoni abbati monasterii Sancti Benedicti de Saxo Laterone, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Exordium.

Religiosis desideriis dignum est facilem praebere consensum, ut fidelis devotio celerem sortiatur effectum. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et praefatum monasterium, in quo divino estis obsequio mancipati, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: ecclesias Sancti Blasii Belicionis, Sancti Salvatoris Stratensis, Sancti Leonardi, in qua est hospitale de Trabe Donati, ecclesiam Sancti Christofori in Serrasicca, ecclesiam Sancti Salvatoris Schifiae. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione atque

Decretum confirmationis honorum ad hoc monasterium spectantium;

Et exemptionis a quacumque molestia, vi etc.

(1) Ex origin. in abbatia Amiatina edidit Ughell., Ital. Sac., tom. i, ubi de Clusinis episcopis.

Bull. Rom. Vol. II.

75

sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva dioecesanorum episcoporum canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostram concessionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendare curaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus.

Datum Romae, apud S. Petrum, per manum Rolandi presb. card. et cancellarii, idib. iunii, indict. i, incarn. domin. anno MCLIII, pontificatus vero D. Eugenii III Papae anno ix.

Dat. die 13 iunii, anno Domini 1153, pontif. anno ix.

LV.

Monasterio Beccensi confirmatur possessio ecclesiae Sanctae Trinitatis de Bello-Monte (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ecclesiam Sanctae Trinitatis de Bellomon. monasterio huic adjudicatam confirmat; — Salvis canonicorum superstitum praebendis. — Cum clausulis solitis.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Letardo abbati Beccensi, eiusque successoribus, salutem et apostolicam benedictionem.

Officii nostri nos hortatur auctoritas, ut quos erga sanctam Romanam Eccle-

Sub solitis clausulis.

Eugenii PP. subscriptio.

Exordium.

(1) Ex Concil., tom. XII, col. 1651.

Ecclesiam Sanctae Trinitatis de Bellomonte monasterio huius ad iudicatum confirmat;

Salvis canonice superstitum praebendis;

Cum clausulis solitis.

siam, et nos ipsos, devotiores esse cognoscimus propensius diligamus, et suam eis iustitiam Sedis Apostolicae munimine confirmemus. Huius rei gratia, dilecti Domino filii, venerabilis fratris nostri Rotrodi Ebroicensis episcopi precibus inclinati, vestris iustis postulationibus gratum impertimur assensum, et possessionem ecclesiae Sanctae Trinitatis de Bellomonte cum omnibus pertinentiis suis, a venerabili fratre nostro N. Rothomagensis archiepiscopo canonice vobis adiudicatam, apostolica vobis auctoritate confirmamus, et praesentis scripti munimine roboramus: salvis nimirum praebendis canonice superstitum. Si quis autem, hanc nostrae confirmationis paginam sciens, contra eam venire tentaverit, secundo tertiove commonitus, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, atque indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius incurrat.

Datum Viterbii, iv idus decembris.

Dat. die 10 decembris.

LVI.

Sequitur in idem argumentum (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Transactionis inter abbatem Beccen., et priorem Sanctae Frisidewidae tenor. — Eandem confirmat compositionem, et ab utraque parte observari praecipit.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Letardo abbati, et monachis Beccensis monasterii salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Quando inter religiosas personas de terrenis rebus controversia nascitur, ita sacerdotali est solitudine finienda, ut crescere non possit ex mora contentio. Quod nos intelligentes, controversiam, quae inter vos, et Robertum priorem, et canonicos Sanctae Frisidewidae de Oxenefordia super ecclesia de Bellomonte, et

(1) Ex Concil., tom. XII, col. 1632.

omnibus eius pertinentiis, diu agitata est, hoc modo terminavimus, et hac transactione penitus litem decidimus; praedictus siquidem Robertus et canonici toti prorsus querelae et iuri, quod se in eadem ecclesia de Bellomonte, et pertinentiis suis habere contendebant, vobis in perpetuum renunciarunt, et ea in manu nostra libere refutarunt. Unde a vobis per manum nostram similiter villam, quae dicitur Divotana, cum omni decimo domini eiusdem villae rusticorum de ipso tantum feudo percipiendis, in suum perpetuum dominium recesserunt cum omnibus pertinentiis suis, in pascuis et pratis, bosco et plano, et molendinis; salvo vobis universo iure reliquo parochiali, et tertia garba decimae rusticorum eiusdem villae, quae ad ecclesiam de Hundrefort, in cuius parochia ipsa villa est, proprie spectat; ita videlicet, ut in ipsa villa ecclesiam vel capellam nunquam imposterum canonici construere valeant. Quia igitur nostri officii est, ea, quae pro religiosorum quiete praecipue per nos ipsos statuta sunt, in sua stabilitate firmare, eandem decisionem sive compositionem, Sedis Apostolicae auctoritate firmamus, et ab utraque parte firmiter observari praecipimus.

Datum Parisiis vi kalendas iunii.

Dat. die 27 maii.

LVII.

Bituricensi Ecclesiae primatus in Bituricensem et Burdigalensem provincias confirmatur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ecclesiam hanc sub Sedis Apostolicae protectione suscipit Pontifex; — Eidemque confirmat primatum super duas provincias. — Bituricensis archiepiscopi pallii et crucis vexilli usum per dictas provincias concedit. — Bona omnia archiepiscopi praedicto confirmat.

(1) Ex Concil., tom. XII, col. 1617.

Transactionis inter abbatem Beccenensem, et priorem Sanctae Frisidewidae tenor.

Eandem confirmat compositionem, et ab utraque parte observari praecipit.

— Electionem archiepiscopi ad canonicos pertinere decernit. — Consuetae conclusiones, et clausulae.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, ven. fratri P. Bituricensi archiepiscopo, eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuum memoriam.

Exordium.

Officii nostri nos hortatur auctoritas pro Ecclesiarum statu paternam sollicitudinem quaerere; et earum quieti ac paci, auxiliante Domino, salubriter providere. Iustum namque est, ut dignitatem, Ecclesiae vel personis, Apostolicae Sedis liberalitate concessam, nos quoque auctore Deo firmam et inviolabilem conservemus. Tuam ergo, frater in Christo carissime Petre archiepiscopo, devotionem circa nos et circa sanctam Romanam Ecclesiam, cuius filius specialis es, et in quas sacros ordines suscepisse dignosceris, attendentes, nobilem Bituricensem Ecclesiam, cui Deo auctore praesides, sub S. Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus. Praesentis itaque privilegii pagina confirmamus, ut super duas provincias, videlicet super ipsam Bituricensem et super Burdegalensem primatum obtineas, sicut hactenus obtinuisse dignosceris. Dioeceses vero illae, quae intra eandem provinciam Bituricensem sitae sunt, in tua tuorumque successorum potestate ac subiectione persistere constituimus, videlicet Claromontensem, Lemovicensem, Rutensem, Albigensem, Cadurcensem et Mimatensem; et ipsarum civitatum episcopi ipsam Bituricensem Ecclesiam matrem et magistram recognoscant, atque tibi tuisque successoribus tamquam proprio metropolitano obedientiam ac reverentiam humiliter exhibeant. Porro tibi tuisque successoribus usum pallii confirmamus; atque ad maiorem reverentiam per supradictas provincias vexillum dominicae crucis ante vos deferri concedimus, sicut etiam antiqua praedecessorum vestrorum consuetudo obtinuit. Praeterea quascumque possessiones, quaecumque bona impraesentiarum iuste et canonice possides, aut in

Ecclesiam hanc sub Sedis Apostolicae protectione suscipit Pontifex.

Eidemque confirmat primatum super duas provincias.

Bituricensis archiepiscopi pallii et crucis vexilli usum per dictas provincias concedit.

Bona omnia archiepiscopi praedicto confirmat.

futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Domino propitio, poteris adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant. Obeunte vero te, nunc eiusdem Ecclesiae archiepiscopo vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia praeponatur, nisi quem praefatae Ecclesiae canonici secundum Deum et statuta Sedis Apostolicae canonice providerint eligendum. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, hanc Ecclesiam vel personam tuam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et substantiatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularive persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco iura sua servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Electionem archiepiscopi ad canonicos pertinere decernit.

Consuetae conclusiones, et clausulae.

LVIII.

Canonizatio S. Henrici primi Romanorum imperatoris.

SUMMARIUM

Iussio Pontificis de inquirenda vita Henrici per legatos apostolicos. — Legatorum re-

latio. et aliorum attestatio de meritis ipsius Henrici. — Canonizatio eiusdem Sancti ab ipso Pontifice pronuntiatur.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Egelberto episcopo, et dilectis filiis canonicis Bambergensis Ecclesiae, salutem et apostolicam benedictionem.

Inssio Pontificis de inquirenda vita Henrici per legatos apostolicos.

Legatorum relatio, et aliorum attestatio de meritis ipsius Henrici.

Canonizatio eiusdem Sancti ab ipso Pontifice pronuntiatur.

Sicut per literas et nuncios vestros vobis mandasse meminimus, venerabiles fratres nostros N. Sanctae Rufinae episcopum, et N. presbyterum cardinalem, pro diversis negotiis ad partes illas de nostro latere delegavimus, eisque viva voce iniunximus, ut ad Ecclesiam vestram accederent, atque de vita et miraculis Henrici regis rei veritatem diligenter inquirerent, et literis suis nobis significarent. Nunc autem eorumdem fratrum nostrorum, et multorum religiosorum et discretorum attestatio: de castitate ipsius: de fundatione Bambergensis Ecclesiae, et multarum aliarum: quarundam quoque episcopaliū sedium recuperatione: et multiplici eleemosynarum largitione: de conversione regis Stephani, et totius Hungariae, Domino cooperante, per eum facta: de glorioso etiam ipsius obitu pluribusque miraculis post eius obitum ad ipsius corporis praesentiam divinitus ostensis, multa cognovimus; inter quae illud praecipuum et memorabile plurimum attendentes, quod cum diadema sceptrumque imperii suscepisset, non imperialiter, sed spiritualiter vixit. In thoro etiam legitimo positus (quod paucorum fuisse legitur) integritatem castimoniae usque in finem vitae conservavit. Quae quidem nos omnia simul perpendentes, atque devotionem vestram, et Ecclesiae Bambergensis, quae S. Romanae Ecclesiae subesse dignoscitur, diligenter considerantes, tametsi huiusmodi petitio, nisi in generalibus conciliis admitti non solet, auctoritate tamen S. R. E., quae omnium conciliorum firmamentum est, petitionibus vestris acquiescimus, atque eiusdem memorabilis viri, cuius exaltationem exquisitis, ex fratrum nostrorum archiepis-

porum, episcoporum, qui praesentes aderant, communicato consilio, memoriam inter sanctos de caetero fieri censuimus, et anniversarium diem solemniter celebrari constituimus. Vestra itaque interest, sic in sanctae Romanae Ecclesiae obedientia et fidelitate persistere, et dignae devotionis obsequiis respondere, ut ampliori beati Petri et nostra gratia digni inveniamini.

Datum Transtyberim 11 idus martii.

Datum die 14 martii (1).

ANASTASIUS IV

PAPA CLXVIII

Anno aerae Christi comm. MCLIII.

Conradus, patria Romanus, de regione Suburrae, ex patre Benedicto, Sabineus episcopus, electus est Romanus Pontifex, et Anastasius IV appellatus, die 1x iulii 1153. Sedit in pontificatu ann. 1, mens. iv, dies xxiv, imperantibus in Oriente Manuele Comneno, in Occidente Fridrico Enobarbo, imperatoribus; obiit siquidem die 11 mensis decembris anno sequenti, et sepultus est in Lateranensi Ecclesia in porphyretico sepulchro. Vacavit Sedes diem unum.

I.

Confirmatio praerogativarum omnium a Summis Romanis Pontificibus canonicis Pisanis concessarum, ac praecipue donationum eisdem ab Eugenio PP. III factarum (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Secundum Rom. Pontificum privilegia Ecclesiam B. Mariae Pisis sub

(1) Henricus I imperator, secundus Germaniae rex, obiit anno 1024, et ab Eugenio Papa III inter sanctos relatus anno 1152, quo data est bulla canonizationis. (a. r.) (2) Ex Ughell., Ital. Sac., tom. III, ubi de archiepp. Pisanis.

protectione Sedis Ap. recipit Pontifex. — Bona omnia eidem confirmat; — Quorum partem enumerat; — Canonicis quoque antiquas consuetudines omnes confirmat; — Ut nullus inibi canonicus ordinetur absque communicatorum consensu iubet. — Olivarum et cereorum benedictionem in ea tantum ecclesia fieri praecipit. — Bona defunctorum canonicorum in utilitatem fratrum cedere; pro sepultura vero quartam partem huic Ecclesiae solvi; aliaque id genus iubet. — Villani archiep. donationem, et PP. Eugenii super id confirmationem ratas habet. — Decretum immunitatis — Cum solitis clausulis. — Anastasii PP. et S. R. E. card. subscriptiones.

Anastasius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Leoni archipresbytero, caeterisque Pisanae Ecclesiae B. Mariae canonicis, tam praesentibus quam futuris canonice intrantibus, in perpetuum.

Exordium

Pia postulatio voluntatis effectum debet prosequente compleri, quatenus et devotionis sinceritas laudabiliter enitescat, et utilitas postulata vires indubitanter assumat. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus libenter annuimus, et praedecessorum nostrorum fel. mem. Calixti et Eugenii, Romanorum Pontificum, vestigiis inhaerentes, ecclesiam B. Genitricis Dei Mariae, in qua divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus: statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona, eadem Ecclesia impraesentiarum ad fraternitatis vestrae sustentationem iuste ac legitime possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, et per vos eidem Ecclesiae illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis; ecclesiam S. Vivianae in Sorarza cum omni proprietate canonicae S. Mariae cum adiacentibus, ecclesiam S. Christinae in Chiunica, ecclesiam S. Mar-

Secundum Romanorum Pontificum privilegia ecclesiam B. Mariae Pisis sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex.

Bona omnia eidem confirmat;

Quorum partem enumerat;

tini in Guasolongo, ecclesiam S. Mariae in Mezzana, ecclesiam S. Mariae in Villarda, ecclesiam baptismalem S. Mariae in Arena cum suppositis capellis et decimationibus, ecclesiam de Vaticaria, ecclesiam de Pussignano, ecclesiam de Fasiano, ecclesiam S. Bartholomaei de Zumolo, Roccam de Comitello cum pertinentiis suis; quicquid et habetis in castello Lupellia et eius pertinentiis castellum de Scannello cum pertinentiis suis, et aliis castellis cum suis pertinentiis, quemadmodum a recolendae memoriae Beatrice et Mathilda comitissis, Ecclesiae Pisanae collata esse noscuntur; quicquid habetis in curte, quae dicitur Poppiana, et quicquid habetis in curte de Populogna, rubum Pisanae civitatis, centum solidos de Ripa, qui dari propter cereum consueverunt; quicquid habetis in castello et curte Castelli Novi, et Castelli Veteris Camaiano; terram apud Carraiam Gunduli, quam vobis bonae memoriae Caietanus devotionis intuitu contulit, in qua ecclesiam in honorem beati Ioannis Evangelistae assensu vestro aedificavit; terram quam habetis in Petriano cum ecclesia S. Margaritae et eius pertinentiis, censum, qui vobis persolvitur a sontiariis, qui in stagno piscant; in Sardinia monasterium S. Michaelis de Plaiano cum ecclesiis, curtib; et aliis pertinentiis suis: officium ecclesiasticum, et beneficium populi Pisani in portu de Turribus. Praeterea vestram matricem Ecclesiam plenae dilectionis brachiis amplectentes, antiquas eius et rationabiles consuetudines confirmamus, unctiones scilicet infirmorum, et decimas Pis. parochiae, bladae, et iussionis, pecuniarum vero omnium tres ex integro persolutiones tam de civitate ipsa, quam de villis, burgis et territoriis, quae a maiori ecclesia baptismata suscipiunt; et oblationis vivorum et mortuorum, quae ad maiorem Ecclesiam conferuntur, ut nullius unquam vobis vestrisque successoribus calliditate aut violentia subtrahantur, sed in communem usum fructum in-

Cum iure decimarum aliam antiquitatem conservare.

Centum insuper solidos de Ripa, propter cereum.

Canonicis quoque antiquas consuetudines omnes confirmat;